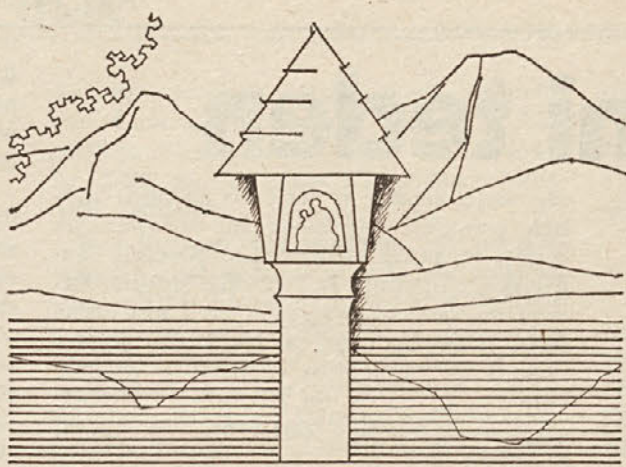

Pred občnim zborom Združenja staršev

Preteklo soboto smo zaključili v Avstriji na višjeizobraževalnih šolah prvo tromesečje v šolskem letu 1967/68. Tudi na Državni gimnaziji za Slovence so delili razredni učencem spričevala; v soboto, dne 16. decembra, pa bodo imeli starši in vzgojni upravičenci možnost, da se na Dan staršev ob direktnem kontaktu z ravnateljem in profesorji porazgovorijo in posvetujejo s šolniki, ki so jim njih otroci in varovanci izročeni v vzgojo.

Razveseljivo na Slovenski gimnaziji je, da se starši te možnosti vsakokrat v zelo lepem številu poslužijo. To kaže, da jim je napredek njihovih otrok zelo pri srcu, da želijo slišati glede študijskega uspeha ali neuspeha tudi mnenje profesorja ali profesorice, razrednika, ki otroka dobro pozna, ki ve, s kakšno resnostjo, skrbnostjo je otrok pri delu ali pa da študij morda celo zanemarija. V enem kot drugem primeru je prav, da iščemo kontakta s šolo, kajti vzgoja more uspevati le tam, kjer šola in dom tesno sodelujeta.

Mnogo staršev ima svoje otroke v dijaških domovih. Gotovo se bo tudi vodstvo domov zanimalo na gimnaziji po tem, kako učenci napredujejo, kako se vedejo, kaj jih študijsko predvsem zanima, kako je z njihovo pridnostjo in nadarjenostjo, na kakšen način bi se jih moglo pri študiju še bolj podpreti, ali se nahaja otrok morda — vzgojno gledano — v kaki krizi itd. Čela vrsta vprašanj je, o katerih se je treba s profesorji pogovoriti. Iz tega pa tudi razvidimo, da je vprašanje preveč in da so presresnega značaja, da bi vse mogli prepuščati samo vzgojiteljem v domovih. Ti morajo namreč povpraševati po napredku 30 do 40 ali še več otrok, medtem ko se je treba staršem pozanimati le za njihove otroke. V vsakem slučaju je torej potrebno in priporočljivo, da izrabijo starši — pa naj so njih otroci v domovih ali ne — dano priliko ter iščejo možnosti za razgovor in posvet s profesorji.

Starši pa se bodo v soboto zbrali tudi na občnem zboru Združenja staršev. Tudi ti občni zbori so bili vsako leto dobro obiskani. Na njih so starši prisluhnili ravnateljevi besedi, predavanjem profesorjev Slovenske gimnazije, a tudi sami so izpovedali na občnem zboru marsikatero misel in željo, ki so jo vzgojitelji na gimnaziji upoštevali. Združenju staršev pripisujejo dandanes v javnem življenju veliko važnost. Zato je prav, da ga slovenski starši ne podcenjujejo, saj soodgovarjajo za rast in uspešen razvoj šole.

Ko se bodo starši zbrali v soboto na občnem zboru, pa bodo, žal, ponovno morali ugotoviti, da oblast gradnje lastnega poslopja za Slovensko gimnazijo iz leta v leto odlašala. Ni manjkalo ves čas izgovorov glede nakupa zemljišča, slišati je bilo, da je treba najprej zagotoviti na Koroškem vsakemu okraju srednjo šolo. Sedaj je tudi ta načrt prosvetnega ministrstva uresničen in bi človek mislil, da se bo vendar enkrat premaknilo to vprašanje z mrtve točke. A glej, medtem ko so v posameznih okrajnih mestih dežele prvotno zahtevali le srednje šole, postajajo že sedaj zahteve po gradnji lastnih šolskih poslopij vedno močnejše, kljub temu, da nobena gimnazija na Koroškem nima — razen Slovenske gimnazije — popoldanske pouka.

Obljub je bilo zares dosti, potrpežljivosti tudi. Ako je bilo pred kratkim kupljeno stavbnišče, naj se sedaj razpišejo načrti, potem pa naj se takoj prične z gradnjo, da bo mogla Avstrija pokazati v zvezi s slovensko manjšino na Koroškem vsaj na nekaj, kar bi moglo vzbuditi pozornost tudi pri tuj-

Slovenski kulturni praznik v Mestnem gledališču

Ob krstni predstavi Martina Krpana

Levstikova klasična povest, ki je leta 1858 izšla v Celovcu pri Mohorjevi družbi in s katero je pisatelj Fran Levstik hotel slovenskim pisateljem pokazati tip in vzor ljudske povesti, iz ljudstva zajete in za ljudstvo podane, je doživela že drugo dramatisacijo, prvo pred dobrimi 50 leti po pisatelju Govekarju, drugo novejši čas po dramatik Jožetu Vombergarju.

Levstikova povest Martin Krpan se je slovenskemu ljudstvu izredno priljubila zaradi ljudskega junaka — orjaka Martina in zaradi vedrega in šegavega Levstikovega sloga v sočni domači besedi. Zato so ponatise te povesti ilustrirali tudi razni slovenski umetniki slikarji. Zadnjo ilustracijo k izdaji te povesti (tudi v nemščini in angleščini) je prispeval priznani slovenski umetnik Tone Kralj v slikovitih barvah in mogočni dinamiki. Izvod tega ilustriranega

vem Martinu Krpanu priredil dramatik Joža Vombergar, režijo pa prevzel g. Vinco Zaletel, je občinstvo pozdravil predsednik Krščanske kulturne zveze, prof. dr. Pavel Zablatnik in napovedal, da je prireditve posvečena trem kulturnim jubilejem: 110-letnici, kar je »Martin Krpan« kot vzorna povest izšel na Koroškem, 100-letnici slovenske gledališke umetnosti v Ljubljani in 60-letnici, kar je na Koroškem bila ustanovljena Krščansko-socialna kulturna zveza. Prisrčen pozdrav je izrekel celovškemu g. škofu dr. Köstnerju, ki je obljubil svojo udeležbo, vendar se zaradi duhovniškega pogreba rojaka iz domače župnije, tragično umrlega dr. Hackla ni mogel udeležiti predstave, zastopal ga je na prireditvi prelat Aleš Zechner, dalje je izrekel pozdrav jugoslovanskemu generalnemu konzulu, dipl. inž. Karmelu Budihni

ko žrtev, sedaj pa po poslancu napovedal desetdnevno premirje pod zelo težkimi pogoji, katerih najvažnejši je bil izročitev cesarične Marjetke za ženo. Cesar išče rešitelja sebi in cesarstvu, a ga ne more najti, dokler ga ne spomnijo na močnjaka Martina Krpana.

Da dramatik nakaže moč in veljavo kmetkega junaka Krpana, v katerega stavi cesar vse zaupanje, dvorni ministri pa se posme-

Objava Slovenske gimnazije

V soboto, 16. decembra 1967, bo ob 10. uri dopoldne v modri dvorani Doma glasbe občni zbor »Združenja staršev«. Istega dne popoldne od 13. do 17. ure je na šoli »Dan staršev«.

Starši imajo priložnost, da se z vsemi profesorji pogovorijo o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

hujejo kmetavzu, ki gotovo ni vaje meča kot vitezi, pritegne v igro dogodljaje od prej, ko je Krpan obračunal s svojimi zalezovalci — financarji, ki so mu zaradi nepostavnega prenašanja soli iz Trsta bili gorki. Kmečke scene in nastop financarjev so igralci podali dokaj naravno. Scenarija kmečkega okolja (kmečke gostilne) je bila primerna. V kmečki gostilni je bilo tudi prvo srečanje z Martinom Krpanom, ki ga je igral Janez Hudl iz Globasnice. S svojo krepko postavbo, starinski kmečko nošo ter zlasti z ljudsko podjunsko govorico je bil naraven in prikopen, v vsakem oziru odličen. Bil je posrečen tip. Pritegnitev ljudske govorice (na Koroškem narečja igravčevega) je igri dala svežost in pristnost.

Vse občinstvo je željno pričakovalo, kakšen bo prihod in nastop Krpanov na dvoru, ki se je za ta dogodek (kot ob cesarskem kronanju) slovesno pripravil. Krpan, ki še nikoli ni bil na Dunaju in o cesarskem dvoru ni imel pojma, zlasti ne o ceremonielu na dvoru, preveč mu je podoba cesarjeva blestela v življenju kot nekaj nadzemskega, je ob prihodu pred cesarja tako zavzet, da ne vidi njegovega okolja (ne cesarice in cesarične in ministrov), marveč samo »presvetlega cesarja«, kateremu velja prvi in edini poklon. Zato je njegovo vedenje na dvoru nekam »nerodno in neotesano«, kar se je igravcu posrečilo. Tudi priprave na boj z Brdavsom razodevajo vso duhovnost kmečkega človeka.

Dramatik je večje povezal osrednjo zadevo, boj z Brdavsom, tudi z ljubezensko zadevo, ki v cesarici vzbudi še večji odpor do Krpana, v naivnosanjavi cesarični pa se prvotna zanesenost za junaka Brdavska prenese na močnjaka Krpana ne glede na njegovo kmečko poreklo in nerodnost. Cesarica Kunigunda, gospa Marica Tischlerjeva, in cesarična Marjeta, gdč. Anica Černiceva, sta svoji ženski vlogi podali odlično. Cesarica je igrala z vsem ženskim temperamentom in tudi z gosposko eleganco.

Tožarjenje Martina Krpana na dvoru s strani mejačev je bilo sicer zaviralni moment v igri, kot satira na cesarsko uradovanje (namreč ministrov) pa zabavno.

Zelo posrečen je bil prizor, prikaz velike Brdavske, ki ga je prevzel in zelo dobro podal Janez Pleškarnik iz Globasnice. Njegova postava, kosmat obraz in kostum so ga delali eksotičnega. Tudi vedel se je pristno, svoji vlogi primerno.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ob koncu predstave na odru zbrani igralci z režiserjem Vinkom Zaletelom Foto: Domanjko

(tudi v angleškem prevodu) izdanega Martina Krpana je kot darilo ob nastopu svoje predsedniške kariere prejel tudi ameriški predsednik John F. Kennedy (gospa Jacqueline pa krasno barvno podobo slovenske matere v narodni noši v molitvi pred križem). Predsednika Kennedyja je »Martin Krpan« močno razveselil in je pisatelju dr. Metodu Turnšku, ki mu ga je v ime slovenskih pisateljev poklonil, poslal toplo zahvalo po generalnem konzulu v Salzburgu, gospe Rebeki Wellington, v februarju 1961.

»Martin Krpan« je po svoji zgodbi in po mičnih ilustracijah vselej bil v radost in v občudovanje slovenski mladini v šolah in tudi vsem drugim bralcem. Umljivo, da je sedaj, ko je bila napovedana njegova igra (dramatisacija), našo javnost od preproste človeka do izobraženca pritegnilo in so za krstno uprizoritev 8. decembra v Mestnem gledališču v Celovcu bile takoj razprodane vse vstopnice.

Pred pričetkom satirične komedije v 5 dejanjih (8 slikah), ki jo je po Levstiko-

cih oziroma raznih delegacijah, ki se vsepovsod v svetu zanimajo za položaj manjšin. Na lastno poslopje čaka 407 učencev, 22 profesorjev, ki se morajo že skozi deset let kretati v konferenčni sobi, dolgi 5 metrov in široki 4 metre, ki je vrhu tega še istočasno zgodovinski in geografski kabinet ter šolska knjižnica, čaka pa na gradnjo lastnega poslopja tudi slovenska javnost. Dosti dolgo je verovala v že pred leti pismono dana zagotovila. Sedaj je na oblasti, da možato ravna.

in gospe, zastopniku šolske oblasti, nadzorniku dr. Valentinu Inzku, ravnatelju Slovenske gimnazije, dvornemu svetniku dr. Jošku Trischlerju, gostom iz Trsta, ravnatelju dr. Turini in prof. dr. Tavčarju, dramaturgu Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. Prav tako je izrekel pozdrav predstavnikom slovenskih organizacij na Koroškem.

In oder se je odprl ter nam pokazal cesarski dvor na Dunaju, takšen, kakor si ga je zamišljalo slovensko ljudstvo njega dni, ko cesarskega dvora ni nikoli videlo, le o njem slišalo: cesarja z ministri in cesarsko stražo. Kljub primitivnosti je cesar na tronu in ob njem zbor ministrov po lepih frizurah in kostumih pričaral cesarsko veličje.

Nedvomno je cesarjeva vloga bila zelo zahtevna, ker je skoz vso igro vodilna in vseskoz postavljena v resnobno položaje. Posrečeno ji je bil kos dr. France Vrbinc z umerjenim in preudarnim značajem, ki je ves čas znal ohraniti cesarsko dostojanstvo, hkrati pa je bil prisrčno domač tudi s preprostimi človekom, kot je bil njegov kočijaž in najbolj Martin Krpan.

Igra se je razvijala zanimivo, vedno bolj napeto. Ker je igra hkrati burka (satira), je dramatik večje pritegnil svojski element, dvornega norca, ki vsem na dvoru, tudi cesarju, soli pamet.

Vloga dvornega norčaja, ki jo je igral kaj spretno in živahno dijak sedmošolec Janez Tratar, je igri dala temperament, jo veselo razgibala, hkrati pa naredila dramatsko napeto, saj je norčaj Frfra bil tudi poslanec tolovaja Brdavske, ki je že terjal toli-

Politični teden

Po svetu . . .

OBRAMBNI MINISTER MC NAMARA ODPOTOPI

Konec novembra je odstopil obrambni minister Združenih držav Amerike Robert McNamara. Kmalu za tem sta Svetovna banka in predstavniki Bele hiše potrdila, da je bil McNamara imenovan za predsednika svetovne banke.

Predsednik Bele hiše Christian je zanikal trditve o nesoglasjih med McNamaro in Johnsonom. Zatrjuje se, da je McNamara nasprotoval vključevanju »političnih« faktorjev v izključno vojaške odločitve. Baj je nasprotoval zgraditvi protiraketnega sistema in tudi razširitvi bombardiranja na nove objekte v Severnem Vietnamu. Ugotavlja se, da je bil McNamara mnenja, da je odveč izdajati ogromne vsote za graditev protiraketnega sistema. Glede bombardiranja Severnega Vietnamu pa je bil mnenja, da to ni bistveni element za izboljšanje ameriških položajev v Vietnamu. Zagoval pa je zgraditev elektronske pregrade med Severnim in Južnim Vietnamom.

RAVNOTEŽJE VOJASKIH SIL

Inštitut za strateške študije v Londonu je objavil pred dnevi poročilo o vojaškem ravnotežju v letih 1967-68. V poročilu pravi med drugim, da se je število sovjetskih medcelinskih raket lani povečalo za 50 odstotkov. Sovjetska zveza je zgradila tudi omejen sistem protiraketne obrambe. Toda zmogljivosti ameriških oboroženih sil so še vedno največje na svetu. Kitajska, ki ima baje kakih 30 atomskih bomb, žrtvuje petino proračuna za obrambo, raziskovanje in razvoj vojaške tehnike.

Premoč Združenih držav Amerike na področju medcelinskih jedrskih raket se v primerjavi s Sovjetsko zvezo še vedno zmanjšuje. Od 4:1 v letu 1965 je ta premoč v letih 1966-67 padla na nekaj več kot 3:1, zdaj pa znaša že celo manj kot 3:1. Amerikanci imajo v resnici 1054 raket tipov minuteman in titan ter 656 raket tipa polaris, medtem ko ima Sovjetska zveza 520 kopenskih in 130 pomorskih raket. Inštitut poduharja v poročilu, da so sovjetske rakete še vedno opremljene z jedrskimi glavami, katerih rušilna moč je večja kot pri ameriških projektilih, čeprav so le-ti natančnejši.

Protiraketni sistem okoli Moskve

Poročilo zdaj prvič govori tudi o zanesljivem obstoju sovjetskega sistema protiraketne obrambe, ki je razporejen okoli Moskve in sloni na posebni protiraketni raketi. To je raketa s trdim gorivom in z dosegom več sto kilometrov. Opremljena z jedrsko glavo z močjo od ene do dveh megaton. Kljub temu pa baje ni sposobna zagotoviti popolne obrambe pred raketami minuteman in polaris.

Na še zanesljivo, ali so takšen protiraketni obrambni sistem zgradili tudi okoli Leningrada, niti to, ali ni tako imenovana »linija Talin«, ki se razteza vzdolž baltiške obale, namenjena naglemu opozorilu, uporabljajočemu rakete zemlja-zrak tipa grifon.

Kitajska po mnenju londonskega inštituta še vedno nima operativnega sistema za izstreljevanje raketnega orožja, vse pa kaže na to, da namerava zgraditi svoj sistem na balističnih raketah. Kitajci so dosegli pomemben napredek »kljub političnim težavam«. Izvedenci inštituta sodijo, da je imela termonuklearna naprava, ki so jo sprožili 17. junija letos, moč od 2 do 7 megaton (megatona = 1 milijon ton).

Kulturna revolucija je v celoti bolj škodovala kot koristila kitajski armadi. Narodnoosvobodilno armado so postavili zdaj na vse ključne položaje politične in gospodarske strukture dežele in to je povečalo njen vpliv. Toda to je povzročilo tudi preveliko razdrobljenost vojaških naporov, zavrlo program vojaške vzgoje in zmanjšalo borbeno učinkovitost kitajskih oboroženih sil. Čistka je prav močno prizadela letalske sile. V 13 vojaških okrožjih so razrešili pet glavnih poveljnikov in devet prvih političnih komisarjev.

Najpomembnejše ameriške vojaške zmogljivosti

Nič ne potrjuje, da bi kitajsko protisovjetsko politično gonjo spremljala tudi krepitev vojaških enot vzdolž kitajsko-sovjet-

ske meje, čeprav so verjetno na obeh straneh pospešili izvidniške in nadzorstvene operacije, pravi med drugim poročilo londonskega inštituta za strateške študije. Čeprav na kitajsko-mongolski meji niso zabeležili nobenega novega incidenta, govore napadi na Mongolijo vendarle o nezadovoljstvu, ki ga je na Kitajskem povzročil sovjetsko-mongolski obrambni sporazum, podpisan lani.

Poročilo pravi glede rednih oboroženih sil, da so ameriške vojaške zmogljivosti s 3,400.000 možmi najpomembnejše na svetu v primerjavi s 3,400.000 možmi v Sovjetski zvezi in z 2,700.000 možmi na Kitajskem. Toda v zadnjih dveh primerih je treba tem številkam dodati še polvojaške varnostne sile, pri Kitajski pa tudi še civilno milico, ki šteje verjetno več milijonov ljudi.

Deželi, ki žrtvujeta največji del obrambnih proračunov vojaškim raziskavam, sta Kitajska (20 odstotkov) in Francija (14 odstotkov). Obe si prizadevata, da bi razvili svoje termonuklearne sile. Poročilo pristavlja, da je delež narodnega bruto dohodka, ki ga dajejo za narodno obrambo, največji v deželah Bližnjega vzhoda, saj doseže na primer v Izraelu, Egiptu in Saudovi Arabiji tudi 12 odstotkov. Na Kitajskem in v Vietnamu znaša 10 odstotkov.

NOVA DRŽAVA — REPUBLIKA JUŽNI JEMEN

V spodnji zbornici je angleški zunanji minister Brown sporočil, da je Južna Arabija postala neodvisna. V Zenevi so namreč 29. novembra po dolgi pogajanji podpisali končni sporazum o prenosu oblasti. S tem sporazumom uradno nastaja nova država: Republika Južnega Jemena.

Uradno sporočilo, ki so ga objavili v Zenevi ob zaključku pogajanj, javlja, da je bil sklenjen tudi sporazum o britanski gospodarski pomoči novi državi, toda samo z veljavnostjo 6 mesecev. Velika Britanija ni hotela prevzeti nadaljnjih obveznosti, dokler problema temeljito ne prouči. Zato so se sporazumeli, da bodo nadaljevali pogajanja s tem v zvezi.

Velika Britanija se je obvezala, da bo dala vojaško pomoč 10 milijonov funtov in civilno pomoč za drugih 50 milijonov funtov, razdeljenih med tri leta po neodvisnosti. Poleg tega je Velika Britanija postavila pogoje, da se ohranijo prijateljski odnosi med novo državo in Veliko Britanijo. Voditelji Južnega Vietnamu so se sklicevali na razvrednotenje funta in so zahtevali dodaten znesek. O tem pa se niso mogli sporazumeti.

Uradno javljajo tudi, da bosta Velika

. . . in pri nas v Avstriji

POGAJANJA O JUŽNI TIROLSKI

V zadnjem času so se razširile vesti, da sta se Avstrija in Italija v zadnjem času pogajali v Švici o južnotirolskem problemu. Tako je o zadevi najprej poročalo glasilo južnotirolske stranke »Dolomiten«. Ta je napisal, da je iz Rima nenadoma odpotoval veleposlanik Mario Toscano, ki je bil že prej med strokovnjaki za južnotirolsko zadevo.

Šele sedaj pa se je izvedelo z Dunaja, da je avstrijsko zunanje ministrstvo potrdilo vest o novih pogajanjih med avstrijskimi in italijanskimi strokovnjaki glede južnotirolskega problema. Pogajanja pa niso bila v Švici, temveč v Londonu.

Na pristojnem mestu naglašajo, da že samo dejstvo, da je prišlo po več mesečnem presledku in vrsti neprijetnih dogodkov do ponovnih stikov, pomeni pozitivno znamenje. Na tem sestanku je bilo vnovič načeto vprašanje mednarodnega jamstva za izpolnitev obvez, ki jih vsebuje »paket«, vendar ni bil v tem pogledu dosežen nikakšen napredek; na obeh straneh vztrajajo pri svojih starih stališčih. Kdaj utegne priti do novih stikov med italijanskimi in avstrijskimi predstavniki, ni mogoče reči.

OVADBA PROTI TERORISTOM NA JUŽNEM TIROLSKEM

Policijsko ravnanje v Bocnu (Južna Tirolska) je vložilo kazensko ovadbo proti trem avstrijskim državljanom, ki so se udeležili atentata (25. junija letos) na hribu Porze-Scharte, pri katerem so bili ubiti italijanski oficir in trije vojaki. Ti trije teroristi so: Peter Kienesberger, ki velja za po-

Britanija in Južni Jemen navezala diplomatske odnose in imenovala svojega poslanca. Jemen se obvezuje, da bo jamčil varnost tujih skupnosti na svojem ozemlju.

Južna Arabija bo postala neodvisna 40 dni pred prvotno določenim datumom. Nova država zajema z ozemljem Adena 17 emiratov in sultanatov, ki so do sedaj sestavljali Južnoarabsko zvezo.

Nova država meri 155.400 kvadratnih kilometrov, od katerih je samo ena stotina obdelovalna. Celotno ozemlje šteje 1 milijon 250 tisoč prebivalcev, od katerih jih 220.000 živi na ozemlju Adena, ki je najmanjši in najbogatejši v federaciji. To področje so najprej zavzeli Portugalci, pozneje pa je pripadlo Otomanskemu imperiju. Velika Britanija je leta 1799 zasedla otok Perim, 16. januarja 1839 pa je zavzela Aden. Z zgraditvijo Sueškega prekopa je vse to področje, posebno pa Aden postalo važno trgovsko in strateško področje. Od leta 1882 do 1914 je nad 23 arabskih držav tega področja postalo protektorat Velike Britanije na podlagi sporazumov, ki so jih šeji sklenili z Veliko Britanijo. Leta 1959 je šest šejkatov podpisalo z Veliko Britanijo sporazum, ki odobrava ustanovitev federacije arabskih emiratov na jugu. V naslednjih treh letih so pristopili v federacijo še drugi šejkati. Aprila 1962 se je ime spremenilo v Južnoarabsko federacijo.

5 TOČK LEVA ESKOLA

Izraelski premier Levi Eškol je pretekli teden v Jeruzalemu razložil načrt petih točk za rešitev krize na Srednjem vzhodu.

Izraelski ministrski predsednik je ponovno zahteval direktne pogovore in sklenitev mirovnega sporazuma med Izraelom in njnimi sosedi.

Kot eden izmed pogojev za mir je izraelski premier zahteval svobodno plovbo za izraelske ladje skozi Sueški prekop in Tiransko ožino.

Vzpostavitev miru na Srednjem vzhodu in začetek deželnega sodelovanja bi po njegovih besedah odprlo možnosti za rešitev problema beguncev.

V skladu s tako formuliranimi cilji je premier Eškol obljubil sodelovanje s posebnim odposlancem U Tanta Gunnarjem Jarringom.

Izraelski zunanji minister Aba Eban pa je izjavil, da prebrvalstvo okupiranih arabskih ozemelj ne sme imeti nobenih iluzij o odločitvi Izraela, da bo ostal tam vse dotle, dokler ne bo podpisan sporazum o miru.

V zvezi z odnosi z Britanijo je Eban dejal, da med Jeruzalemom in Londonom obstajajo razlike v mišljenju, hkrati pa se tudi strinjajo o bistvenih vprašanjih, kot je med drugim, da se ni mogoče vrniti na sporazum o premirju iz 1949. leta.

močnika prof. Burgerja, zdravnik v Innsbrucku dr. Erhard Hartung in podoficir avstrijske vojske Egon Kufner. Kot sodelavci so obtoženi 26-letni nemški državljani Hans Christian Genck iz Osnabrucka in njegova žena Barbara Percht iz Innsbrucka. Genck je iz Avstrije pobegnil v Nemčijo, vse druge pa je aretirala avstrijska policija in jih zaprla v Innsbrucku. Državno toilstvo je poleg tega na predlog zunanjega ministrstva obtožilo 5 oseb, da so 27. aprila 1963 izvršile več atentatov. To so bratje Fritz in Heinrich Büniger; od teh so enega aretirali v Zahodni Nemčiji, drugega v Avstriji; nadalje Klaus Göbel, ki ga je aretirala nemška policija, ter neonacista Hansa Juarga Gerberja in Naidharda Schüfer. Ti so obtoženi, da so na milanski postaji v garderobo postavili kovečke z razstrelivom, prav tako v Cesanu Modernu, Comu in Genovi.

(Kdor je zasledoval naša poročila o Južni Tirolski, ki smo jih objavili do sedaj, mora imeti jasno sliko o tem problemu.)

AVSTRIJSKA DONAVSKA VOJNA MORNARICA NA VIDIKU

Avstrijska zvezna vojska načrtuje, da bi uvedla donavsko floto (majhno ladjevje). To nujnost je v torek, 5. decembra, v televizijskem intervjuju utemljeval nadzornik pionirskih enot, polkovnik Müller-Elblein. Za začetek bi zgradili dva 32 metrov dolga bojna čolna z oklepom; vsak od njiju bi bil opremljen z dvema protiletalskima topovima, kalibra dveh centimetrov. V vojaških krogih menijo, da bi ti dve ladji patrolirali na odseku češkoslovaške meje.

SLOVENC

doma in po svetu

60-letnica rektorja ljubljanske Akademije za glasbo Karla Rupla

Pred kratkim je slavil svoj šestdeseti rojstni dan redni profesor in rektor ljubljanske Akademije za glasbo Karlo Rupel.

Že kot otrok je Karlo Rupel zbujal pozornost kot talentiran violinist med tržaškimi rojaki — rodil se je v Proseku nad Trstom. — In prav ta nadarjenost, združena še z neizmerno pridnostjo, ga je pozneje pripeljala do uglednega violinskega virtuoza. Kmalu po opravljeni maturi je z odličnim uspehom končal državni konservatorij v Ljubljani in se nato izpopolnjeval v Parizu. Pozneje se je s svojimi koncertnimi nastopi uveljavil kot prvi in vodilni slovenski koncertni violinist. Po drugi svetovni vojni je vsa teža njegovega javnega violinskega udejstvovanja spočetka slonela prav na njem. Tako je podaril prav v tem času Slovincem izredno važno violinsko knjigo o lokovanju, v svojem violinskem razredu je beležil prve diplomante, a kot koncertni mojster je več let stal na čelu vodilnih slovenskih orkestrrov. Prav njegova nenehna skrb za instrumentalno glasbeno vzgojo in njegova zavzetost za pravilno usmeritev Akademije za glasbo so ga ponovno pripeljali na rektorsko mesto tega zavoda.

NOVICE IZ ARGENTINE

Sveži grobovi

V Velikem Buenos Airesu je nedavno umrla gošpa Julija Jelenc-Zurčeva, stara 72 let, žena odvetnika in znanega slovenskega delavca dr. Celestina Jelenca. Vest o smrti blage žene, je hudo zadela vse Slovence na področju velikega Buenos Airesa. Prav tako je v tem velenestu v cvetu moške dobe, v starosti 42 let nenadoma za srčno kapjo preminil Srečo Belič. V San Justu so se pretekli mesec iztekli življenjski dnevi Andreju Dolencu. Tam mu je lansko leto umrla tudi njegova žena ga. Lojzka, roj. Dolničar.

Vsi trije počivajte mirno, daleč od domovine, v tuji zemlji.

Ugledni rojak iz Avstralije

Pred kratkim se je mudil v Buenos Airesu na obisku g. Dušan Lajovic, slovenski industrialec iz Sydneya v Avstraliji. G. Lajovic je član avstralske uradne trgovinske delegacije, ki je doslej obiskala naslednje ameriške države: Meksiko, Venezuelo, Peru in Čile.

Avstralska trgovinska delegacija ima 16 članov ter so v njej zastopane vse avstralske gospodarske panoge.

G. Dušan Lajovic je v njej kot predstavnik avstralske industrije aluminija. Njegova tovarna Impakt spada med največje tovarne aluminija v Avstraliji z letno proizvodnjo 120.000 ton.

Smisel za industrijo je g. Dušan Lajovic dobil od svojega očeta, ki je bil v Ljubljani ustanovitelj Saturnusa, nato pa je imel tovarno za izdelovanje aluminijastih predmetov v Šiški.

Lajovičeva tovarna aluminija v Sydneyu je gospodarsko najtesneje povezana s tovarnami aluminija Kuala Lumpur v Malaziji, v Manili na Filipinih in Maracaya pri Caracasu v Venezueli. V vseh teh tovarnah ima g. Dušan Lajovic večino delnic ter je v njih chairman in managing director. Prodajo izdelkov njegove tovarne v Sydneyu vodi njegov brat Milivoj.

Kreftova Balada o poročniku in Marjutki v nemščini

Pred kratkim je izšla v znani gledališki založbi Chronos-Martin Mörike v Hamburgu v lični izdaji Kreftova »Balada o poročniku in Marjutki«, ki zajema snov iz oktobrske revolucije in državljanske vojne. Dramo je prevedla znana pesnica in prevajalka iz jugoslovanskih književnosti Ina Jun-Broda. Pri svojem delu je uporabila tudi surov prevod, ki sta ga že pred leti pripravila prof. Štefanija Dollar in dr. Guido Soklič.

Stroški bi znašali 12 milijonov šilingov; zgradila pa bi ju ladjedelnica v Korneuburgu.

Ko so obrambnega ministra dr. Georga Praderja v ožjem krogu vprašali, če ima zgraditev donavske flote vobče kak smisel, je ta odgovoril, da je uresničitev le-te pravzaprav problem, ki bi ga morali rešiti strokovnjaki.

V televizijski oddaji »Obzorja« so hkrati ugotovili, da bi bilo kljub veliki vojaški vrednosti takih bojnih čolnov, njih gibanje na Donavi omejeno, ko bodo zgradili šest novih donavskih hidrocentral, kajti ti bodo morali skozi 14 zatvornic, predno bodo preplavili avstrijsko Donavo.

Ob 1100-letnici obiska sv. Cirila in Metoda v Panoniji

Slavna zgodovina Porabskih Slovencev (II.)

Preteklost Porabja je preslavna. Porabski Slovenci so najbližje Blatnemu jezeru, ob katerem se je pred 1100 leti razprostirala Spodnja Panonija, dežela, ki je merila čez 10.000 kvadratnih kilometrov in ji je od slovenskih vladarjev najprej (za časa vključitve Panonije v frankovsko Vzhodno marko) vladal knez Pribina (do 860), za njim pa njegov sin knez Kocelj.

V tej deželi ob reki Rabi in ob reki Zali, ki teče v jugozapadni konec Blatnega jezera, je knez Pribina sezidal prestolnico z imenom Blatograd ali Blatenski kostel. Sezidal je gradišče na nizki vzpetini tam, kjer reka Zala pod Blatnim jezerom naredi ro-

velikih načrtov. Zbral je močno vojsko in se ob njeni moči ni več čutil od Nemcev odvisnega in tudi ni več spolnjeval obveznosti do vzhodnofrankovskega kraljestva. Hotel pa se je osvoboditi tudi na cerkvenem področju. Ker je po zgledu misijonov pri Frankih tudi on hotel biti lastnik cerkva in cerkvene posesti, je tuje (nemško) duhovništvo v deželi zamenjal z drugim, z onim »iz Italije in Grčije«, kolikor ga je mogel dobiti, zlasti pa se je obrnil v Bizanc na cesarja Mihaela III. in ga zaprosil za sposobne misijonarje, predvsem za osebo, ki naj bi na Moravskem postala deželni škof namesto bavarskih škofov v Passauu in v

domačim jezikom izredno naglo napredovali. Ciril in Metod sta se mudila na Moravskem 40 mesecev in imela izredne uspehe, tako na dušnopastirskem kot kulturnem področju.

Ker je pouk v bogoslovju pri učencih tako hitro napredoval in je dežela potrebovala mladih duhovnikov in tudi domačega škofa, sta se svetniška brata Konstantin in Metod napotila v Rim, da tam pri papežu dosežeta odobritev domačega slovenskega bogoslužja in domačih slovanskih bogoslužnih knjig ter posvetitev prvih učencev v duhovnike. Na pot sta se z nekaterimi učenci odpravila spomladi ali v poletju 867. Pripotovala sta v slovensko Spodnjo Panonijo h knezu Kocelju, s katerim sta se utegnili spoznati bržčas že 863, ko sta potovala na Moravsko. Knez Kocelj je solunska brata in njune učence v svojem Blatenskem kostelu slovesno in pristrčno sprejel. Žitje (najstarejši slovanski življenjepis o sv. bratih) potrdarja in naglašja, da je knez Kocelj močno vzeljubil slovenske (bogoslužne) knjige, ki sta jih nosila s seboj, in da je želel se jih naučiti. Dal jima je do 50 učencev, da bi se učili. Tudi veliko čast jima je skazoval, sporoča Žitje.

Sprejem z veliko častjo spričuje o veliki radosti, ki je zavladala pri panonskem knezu in pri panonskih Slovencih ob prihodu sv. Cirila in Metoda ter njunih učencev. Vemo, da je bil z njima vsaj en učenec iz njune grško-makedonske domovine, Klemen, ki je potem v Rimu bil posvečen v duhovnika, ostali učenci, duhovniški kandidati, pa so bili z Moravskega. Knez Kocelj se je po vzoru velikomoravskega kneza Rastislava tudi odločil za veliko reč, da sta namreč solunska misijonarja tudi v njegovi kneževini uvedla domače slovensko bogoslužje, ustanovila bogoslovno in književno šolo za Slovence. Ker je tedaj vladar odločal o nastavitvi duhovnikov pri cerkvah, jih poljubno mogel sprejemati in odslavljanje, so se po volji kneza Kocelja domači duhovniki morali takoj oprijeti novega slovenskega pismenstva in novih, domačih bogoslužnih knjig, ki so jih pač naglo prepisovali. Ker stari vir navaja, da je »knez vzeljubil slovenske knjige, da bi se jih učil«, se je gotovo učil novega pismenstva v domačem jeziku, z njim pa tudi veljaki v deželi, ki jih je bilo precej, kot izvemo iz poznejšega sporočila.

Odločitev kneza Kocelja za domače slovensko pismenstvo in domače bogoslužne knjige ter za uvedbo domačega bogoslužja je toliko bolj pomembna, ker Kocelj ni bil tako mogočen in tudi ne tako neodvisen vladar kot velikomoravski knez Rastislav, marveč je bil le mejni grof vzhodnonemškega kraljestva. Vendar je kot resnično krščanski vladar, ko je spoznal, da bo to dvignilo in poglobilo versko življenje ter slovenski narod pritegnilo k verski in kulturni izobrazbi, s pravim krščanskim pogumom izbral novo pot, čeprav je to kasneje bilo zanj usodno.

Adventna prireditev v Škocijanu

V nedeljo popoldne, 10. decembra 1967, je bil v dvorani farnega doma v Škocijanu koncert Marijinih pesmi. Pobudo za to je dal Katoliški delovni odbor oziroma katoliška prosveta. Peli so cerkveni zbori iz Podjune, ki jih je organiziral g. Tomaž Holmar.

Ko so se skoro hkrati s »Krpavimi« plakati pojavila v naših časopisih naznaila za koncert Marijinih pesmi v Škocijanu, so mnogi zmajevali z glavo čes, v nekaj dneh dve veliki prireditvi — ali ni to nekoliko preveč? Pa so se dvomljivci zmotili: udeležba je bila pri obeh prireditvah rekordna. Za »Krpavo« so bile vstopnice dva dni pred predstavo razprodane, na koncertu v Škocijanu pa so vstopnice zmanjkale: dvorana je bila nabito polna (»Mav obivn nas je,« sem čul možaka, ki se je s komolci prerival naprej...); polna je bila tudi veža in še zunaj so nekateri prisluškovali, dokler jih mraz ni pregnal.

Verjetno se je prav zato začetek nekoliko zakasnil. V pozdravu pevcem in poslušalcem je dr. Vinko Zwitter opozoril na geslo prireditve: naj bi se ob vnemi pevcev, pevovodij in skladateljev v letu vere v nas vseh še bolj razplamtela ljubezen do naše velike Gospe, saj je adventna Kraljica — Devica verna!

Nato so nastopili pod vodstvom svojih pevovodij po vrsti zbori iz Škocijana, Dobrle vesi, Kazaz, z Obirskega in Željing (skupaj), izven programa pa še moški kvartet iz St. Petra na Vašinjah. V drugem delu pa so peli posamič cerkveni zbori iz Pli-

berka, Rebrce, Šmihela in Globasnice (skupaj) in St. Vida, nato pa vsi zbori pod vodstvom g. Holmarja. Na harmoniju je petje spremljal g. prof. Silvo Mihelič, zbor in njihov program — po dve ali tri pesmi — pa napovedoval g. dr. France Vrbinc. V začetku in med odmorom je igral mladinski orkester z Rebrce pod vodstvom g. Mirka Hajnžiča, a je prevladoval vtis, da ti vložki niso spadali v okvir celotnega programa.

Številno občinstvo je pozorno sledilo petju ter pevcem in njihovim pevovodjem dajalo priznanje z navdušenim ploskanjem. Neutrudni organizator g. Holmar pa je na koncu prejel lep šopek rdečih nageljnov.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim je treba reči, da je ta koncert lepo uspel. S kakšno zavzetostjo so bili pri stvari pevci in pevovodje. Dragocena pa je predvsem zamisel: kaj bi pomenilo za uspešen razvoj našega cerkvenega petja, če bi tak nastop bil vsako leto, kot imajo to že nekaj let uspešno vpeljana v Gorici in Trstu! Zato bi bila nujna — posprava: organizatorji in pevovodje naj bi si vzeli čas in skupno ugotovili sončne in senčne strani koncerta, nato pa razmislili, kaj in kako bi bilo treba storiti, da bi kvalitetno zboljšali spo-

red, to je izbor pesmi, posebno pa še predvajanje, to je podajanje pesmi in kulturo glasov. Na ta način bi pridobljene izkušnje mogli s pridom uporabiti za nadaljnje načrtno delo.

Dr. F. C.

ZAHVALA PO MARIJANSKEM KONCERTU V ŠKOCIJANU

Katoliški delovni odbor smatra za svojo dolžnost, da se vsem, ki so prispevali h krasnemu uspehu nedeljskega koncerta Marijinih pesmi v Škocijanu, za njihovo žrtev iskreno zahvali. Skupnemu zborovodji g. Tomažu Holmarju, ki je bil duša prireditve, vsem pevovodjem posameznih pevskih zborov, vsem številnim pevcem in pevkam, mladim glasbenikom rebrškega orkestra in njihovemu vodji g. Mirku Hajnžiču veljaj naše posebno priznanje. Hvala za prireditve, vsem pevcem posebej velike dvorane k posameznim točkam jim bodi dokaz, da je zanimanje za našo umetno in ljudsko cerkveno pesem in posebej Marijino pesem med našim ljudstvom nenavadno živo in da je v tem za naše cerkvene zборе posebno poslanstvo. Topla zahvala velja tudi g. župniku Kogleku in sestri Gabrijeli, ki sta dala na razpolago farni dom in toplo gostoljubje, nadalje velikovskim gojenkam in celovskim skavtom.

Katoliški delovni odbor

Kardinal Spellman umrl

V soboto, dne 2. decembra, je umrl newyorški nadškof kardinal Francis Spellman. Umrl je za možgansko krvavitvijo.

Kardinal Spellman, ki je bil tudi katoliški kaplan ameriških oboroženih sil, je bil star 78 let. Rodil se je 4. maja 1889 v Whitmanu v bostonski škofiji. Za duhovnika je bil posvečen 14. maja 1916, za škofa pa 8. septembra 1932. Newyorški nadškofiji je bil dodeljen 15. aprila 1939 in 18. februarja 1946 ga je papež Pij XII. imenoval za kardinala.

Lani je Spellman ponudil papežu Pavlu VI. ostavko na položaj newyorškega nadškofa, ker je prekoračil 75 let, toda papež ni sprejel ostavke in ga je prosil, naj ostane na svojem mestu.

† Ossip Zadkine

V Neuillyju, nedaleč od Pariza, je umrl znani pariški kipar ruskega rodu Ossip Zadkine, star 77 let. Njegova dela so razstavljali v evropskih državah, v Ameriki in Aziji. Smrt ga je zadela skoraj pred otvoritvijo njegove retrospektivne razstave.

Ossip Zadkine se je rodil v Smolensku in je prišel kot 16-letni mladenič v Anglijo, da bi se naučil tujega jezika; kmalu pa je posvetil ves svoj čas in energijo kiparskemu delu. Odšel je v Pariz in postal član umetniške skupine na Montparnassu, v kateri so bili tudi Chagall, Soutine in Modigliani. Pristopil je h kubistični šoli in dosegel prvo večje priznanje leta 1921, ko je razstavil skulpturo »Kitarista«. Šele po drugi svetovni vojni si je pridobil visoka nacionalna in mednarodna priznanja.

Ossipu Zadkinu, ki se je 10. decembra 1966 v Slovenj Gradcu udeležil svetovne likovne razstave pod geslom »Mir, humanost in prijateljstvo«, je mesto, poleg petim drugim tujim (med njimi koroškemu slikarju Wernerju Bergu) in domačim umetnikom, podelilo naslov častnega občana.

Slovenska likovna umetnost se uveljavlja v tujini

V reprezentančni umetnostni galeriji Galerie de France v Parizu so odprli osebnostno retrospektivno razstavo 25 izbranih del slikarja in grafika, našega rojaka Zorana Mušiča. Razstava zbuja upravičeno zanimanje in tudi kritika je ponovno potrdila sloves tega umetnika. Že v razstavnem perspektu je ugotovljeno, da sodi Mušič med najvidnejše sodobne evropske umetnike, da je imel doslej (v letih od 1947 do 1967) retrospektivne razstave v Novi galeriji deželnega muzeja v Gradcu, v Moderni galeriji v Ljubljani, v galeriji umetnostnega združenja za Porenje in Vestfalijo v Düsseldorfu in inštitutu za moderno umetnost v Nürnbergu, kjer je med drugimi publikacijami o Mušiču nedavno izšla njegova obširna monografija. Skupaj je sodeloval Mušič v tem obdobju na 116 večjih mednarodnih razstavah ter med drugim dobil nagrado na drugem grafičnem bienalu v Ljubljani, trikrat nagrado na beneškem bienalu in dve nagradi mesta Pariza.

Knez Kocelj sprejme (867) sv. brata Konstantina (Cirila) in Metoda na njuni poti v Rim. Sveta brata nosita s seboj skrinjico z relikvijami papeža-mučenca Klementa — in slovenske bogoslužne knjige. Z njima je prišlo nekaj učencev, tako n. pr. učenec Klemen, ki je pozneje postal nadškof v Ohridu v Makedoniji in je tudi svetnik.

kav. Zaradi varnosti je v teh ravninskih krajih Blatenski kostel stal sredi gozdov in v močvirju in bil sevé utrjen. Po latinsko se v listinah imenuje Urbs paludarum, Nemci pa so ga imenovali Mosaburg. Dohod do te spodnjepanonske slovenske prestolnice je bil po sporočilu sodobnikov »zelo težaven in kraj zelo utrjen«.

Ker je knez Pribina zemljo pridno kultiviral, naseljeval na njej koloniste, Slovence in tudi Nemce, mu je kralj Ludvik Nemški (vzhodnofrankovski) podaril še 100 kmetij okrog Blatnega jezera. Povzdignil je Pribina, s Slovaškega pribeleglega kneza, tudi v spodnjepanonskega mejnega grofa.

Pribina je zelo širil krščanstvo med Slovence v Panoniji. V Blatenskem kostelu, svoji prestolnici, je sezidal cerkev, ki jo je leta 850 posvetil sam salzburški nadškof Liupram, ker se je salzburška nadškofija severno od Drave razprostirala tja do Donave, sicer pa je imel v Spodnji Panoniji oblast pokrajinski koroški, gosposvetski škof, ki je bil odvisen od opata in nadškofa pri Sv. Petru v Salzburgu. Leta 860 je postal misijonski škof pri Gospe Sveti Ozvald, ki je pa že čez dobro leto bil odstavljen, tako da leta 863 ni imel več oblasti ne na Koroškem in ne v Panoniji.

Knez Pribina je padel v boju z Moravani. Sledil mu je leta 860 ali 861 sin Kocelj. Bil je vzoren krščanski vladar. Spočetka je zvesto hodil po stopinjah očetovih in verno služil vzhodnofrankovskemu kralju in salzburški nadškofiji. Zgradil je več cerkev v svoji deželi in bil darovnik celo Marijine cerkve v Freisingu na Bavarskem. V darilni listini se je imenoval »grofa Slovencev«.

Na Panonijo je mejila Moravska, ki je postajala vedno bolj mogočna in od Nemcev neodvisna. Že za Mojmira, ki je s slovaških tal okrog Nitre pregnal kneza Pribina, so se Moravani uprli Nemcem. Naslednik knez Rastislav pa je še bolj težil za samostojnostjo moravskih rodov v združeni Veliki Moravski. Rastislav je bil mož

Pri nas na Koroškem

Slovo od pokojne Ane Wastel

IZ LOVANK pri DOBRILI VESI

Bil je jesenski dan kakor vsi drugi. Megla je ležala po naših dolinah, nad meglo pa je sijalo sonce. Nič nenavadnega ni taka slika v jeseni. En dan je podoben drugemu. Jesensko razpoloženje napeljuje naše misli na umiranje zunaj v naravi, obenem pa na dejstvo, ki mu nobeden ne more uiti, na smrt. Posebno živa nam postane ta resnica, če eden izmed tistih, ki so živeli med nami, zapušča ta svet. Tako se je zgodilo 23. novembra t. l., ko se je širila vest o smrti g. Ane Wastel, Topličinje iz Lovank.

Dolgo se je pripravljala na odhod iz te solzne doline, saj jo je Bog že dalj časa poprej obiskal s starostno boleznijo. Mnogo je molila v teh težkih dneh. Pogostokrat, da, skoraj vsak dan, je prejela Jezusa v Najsvetejšem zakramentu in od njega dobivala moč za dušo in telo, kajti nikoli ni tožila, ko se je odpravljala, za tem življenjem.

»Kakor človek živi, tako tudi umrje,« se pravi. — Od svoje mladosti naprej je bila rajnka marljiva služabnica Gospodova. Rodila se je na Veselah v šentviški fari in še mlada prišla v prošnjo v Dobrolo ves. Tukaj je služila dolga leta s kuharico Tončko g. proštu Matiji Randlu. Lahko rečemo, da je ravno v teh letih storila mnogo dobrega v požrtvovalni postrežbi bolnemu g. proštu. Videla jih je ne samo telesno trpeti, ampak tudi duševno. Kolikokrat je v svojem življenju ravno o teh letih govorila.

Od dobrolske prošnje je odšla, ko se je poročila leta 1928 k Topliču v Lovankah, kjer je srečno živela s svojim možem 23 let. Rajni Martin Wastel je bil dober gospodar, pobožen mož, zvest svojemu ljudstvu in spoštovan od vseh. Zelo ga je pogrešala, ker je tako zgodaj umrl. Sama je živela na Topličevem domu, skrbela za posestvo, pridno delala in še zmeraj našla dosti časa za molitev ter druge krščanske dolžnosti. Ker ji Bog ni naklonil blagoslova zemeljskega materinstva, je mnogim postala duhovna mati kot botra za krst in birmo. V tej ženi je lahko vsak našel pravo mater, ki je posebno z zgledom globoke vernosti vplivala na druge. V večnosti bomo spo-

znali, koliko je ona s svojo molitvijo izprosila pri Bogu.

V svojo največjo srečo pa si je štela, ko je spremljala duhovnega sina k mašniškemu oltarju. Vsak duhovniški poklic je velika milost. Prepričani smo, da je ona med drugim mnogo molila v ta namen, da bi »njen študent« in poznejši bogoslovec postal mašnik. Njena najbolj iskrena želja se je izpolnila leta 1960. Svet bi dandanes potreboval še več takih žena, ki bi se hotele posvetiti podobnim idealom in se zanje žrtvovati. Ljubi Bog, daj nam še več takih!

Čutila je, da njene moči vedno bolj peshajo. Vse zemeljske zadeve je hotela imeti urejene. Imetje je izročila mlademu sorodniku Martinu Wastelu, ki je, kar vsi upamo, njen vreden naslednik. Bolehala je, šla se zdraviti v bolnico in končno so jo zopet pripeljali domov. Dobri ljudje so ji stregli z veliko požrtvovalnostjo, posebno zadnje mesece, ko je bila popolnoma navezana na posteljo.

Gospod jo je poklical k sebi. Mirno in lahko je stopila pred Sodnika, saj je bila dobro pripravljena za odhod s tega sveta. Na praznik svete Katarine, 25. novembra popoldne, smo jo spremljali k zadnjemu zemeljskemu počitku. Od vseh krajev Podjune so se zbrali sorodniki in znanci ter se od nje za zmeraj poslovili. Na domu so ji domači cerkveni pevci zapeli žalostinko in slovo. Duhovni sin Martin Hotimitz se je od svoje duhovne matere poslovil na domu in se ji zahvalil za vse molitve in vso podporo med leti svojega študija in pozneje. Z letošnjim dobrolskim novomašnikom Leopoldom Zundrom sta opravila mrtvaški obred na domu.

Lovanški zvonovi so milo zvonili v slovo, ko se je pogrebni spreved pomikal skozi vas proti Dobroli vesi. Pri križu pred prošnjo so še štirje drugi duhovniki ter mnogo žalujočih pristopili in se uvrstili v dolgo procesijo proti pokopališču na Gori. V gorski cerkvi se je darovala zadušnica za rajno. Nato pa smo jo položili v blagoslovljeno zemljo ob strani njenega moža, kjer bo njeno truplo čakalo častitljivega vstajenja. Č. g. dr. Janez Skuk se je od rajne na grobu poslovil v ganljivih besedah. Zahvalil se ji je tudi v imenu mil. g. prošta Brandstätterja, ki se zdravijo od težke bolezni v bolnici v Celovcu. Zahvalil se ji je za vse dobrote, ki jih je delila vsem z odprtimi rokami: rada je darovala za misijone, za cerkvene ustanove, za potrebe domačih cerkva. Veselo je prebirala verske liste in še posebej Mohorjeve knjige. Na bolniški postelji so ji delale mnogokrat kratke čase. Komur velja hvala, tistega lahko pohvalimo, kajti drugim naj bi naštevanje dobrih del bilo v spodbudo in zgled. Kako je trpela na tem, ko ni mogla hoditi več v cerkev k sveti maši in k drugim pobožnostim. Večkrat je

BOŽIČNE PESMI SLOVENSKEGA OKTETA

posnete na gramofonske plošče, lahko kupite v Mohorjevi knjigarni.

dejala: »Jaz bi tako rada šla, pa ne morem, drugi pa bi lahko šli, pa nočejo.« V duhu se je pridružila farni družini v cerkvi, ko je doma molila mašne molitve ob nedeljah in delavnikih. Ali se čudimo, da se takemu človeku smrti ni treba bati?

Za Ano Wastel res velja beseda iz Sv. pisma: »Blagor mrtvim, kateri umrjejo v Gospodu. Odslej, govori Duh, naj se spočijejo od svojega truda, zakaj njih dela gredo z njimi.« (Raz 14, 13)

Mračilo se je že, ko so se cerkveni pevci zadnjič poslovili od rajne. Kar je bilo na njej umrljivega, je zagnala črna prst. Kar pa je neumrljivo, je šlo v nebesa po večno plačilo. Njena osebnost in njena dobra dela naj bi ostala živa med nami. Njena nepregledna duhovna darila kot priprošnje pri Bogu pa bodo nam vedno svetla luč v naši temi, kakor svetloba sveč, ki so gorele na novi gomili pozno v noč.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

Zahvala

Izrekamo toplo priznanje, čestitamo in se lepo zahvaljujemo gospodu režiserju Vinku Zaletelu in njegovim vrlim in požrtvovalnim amaterskim igralcem, neplačanim idealistom, da so nas na praznik Brezmadežne, 8. decembra t. l., v Mestnem gledališču v Celovcu razveselili z lepo uspešno uprizoritvijo Vombregarjeve satirične komedije MARTIN KRPA.

Avtorju Jožu Vombregarju pa se posebno toplo zahvaljujemo, da nam je dovolil igrati svojega MARTINA KRPA kot krstno predstavo na Koroškem — brez taničme.

Zelo hvaležni smo vodstvu Mestnega gledališča v Celovcu, da nam je tudi tokrat z vso naklonjenostjo ustreglo in nam dalo na razpolago svoj hram umetnosti.

Celovškemu radiu pa gre iskrena zahvala za vsa topla priporočila v okviru »Kulturne panorame« in še posebej za snemanje naše prireditve.

Nužej Tolmaier Dr. Pavle Zablatnik
tajnik predsednik

Slovenski kulturni praznik v Mestnem gledališču

(Nadaljevanje s 1. strani)

Višek igre je bilo srečanje Krpana in Brdavsca in njun boj. Srečanje je bilo nape-to, le boj je bil igravcem odmaknjen. Umljivo, da se usmrtili ni dala uprizoriti na pozornici, tako je njun boj napovedoval kronist.

Razplet igre se je dobro, kar ganljivo odvijal, ker je dramatik spretno pokazal kontrast med cesarico in cesarjem ter vnemo

Pisma bralcev

Mimo resnice ne moremo

Ker je bil zadnji petek praznik, smo dobili slovenske liste šele v soboto. Takoj sem sedel in začel prebirati »Naš tednik«, posebno me je zanimal uvodni članek na prvi strani, kako skrbijo koroški poslanci in deželna vlada za njeno manjšino. Pravilno piše člankar in toži, da nas koroške Slovence prezirajo, kakor bi nas sploh ne bilo in to ni čudno, kajti spominjam se, da so se med plebiscitom vse stranke zaklele oziroma sporazumele, da bodo po plebiscitu skupno nastopile proti nam in to obljubo tudi zvesto izpolnjujejo, kar so že večkrat dokazali. Razlika je samo ta, da so socialisti bolj diplomati, to je dokazal tudi bivši deželni glavar Wedenig, ko je namesto, da bi šolske štrajke v Pliberku proti pravičnemu šolskemu pouku na mešanem ozemlju kaznoval, je razveljavil oni pouk, ki so ga prinesli iz švicarskega kantona Graubündna, da pokažejo velesilam, kako so pravično rešili manjšinsko vprašanje na Koroškem. »Volk je bil sit, koza pa cela.« Odredil je, da morajo starši otroke k slovenskemu pouku prijaviti. Dejal je, da je to demokracija! Demokratično bi bilo, ko bi deželni glavar odredil, da otroci nemških staršev niso obvezni za slovenski pouk.

Na žalost pa se je vključil v raznarodovanje tudi ordinariar. Ni moj namen, da bi zopet trgal stare rane, saj itak vsi Slovenci vedo, kako je s to zadevo. Na deželi se čudimo, zakaj še ni bil imenovan slovenski kanonik, zakaj tudi ne dekan za borovljski okraj. Že leta so minila, ko je umrl g. Košir, dekan na Zihpoljah. Zastopati ga mora g. prelat A. Zechner, ki je itak tudi zastopnik našega škofa.

Glede »Našega tednika« naj še omenim, da objavlja zelo dobre članke v prid slovenskemu narodu.

—lj

POSEBNA PONUDBA:

Skrinje za globoko hlajenje

305 litrov sedaj 5.680- šil.

nudi TRGOVSKO PODJETJE

Blažej PLIBERK — LIBUČE
telefon 042 35-394 noč. šte. 302

CELOVEC

(† Franc Napotnik)

V četrtek, 7. decembra, so ob številni udeležbi prijateljev iz prve svetovne vojne, njegovih odjemalcev ter znancev iz mesta in celovške okolice, pokopali na pokopališču v Trnji vesi (Annabichlu) trgovca z železnino Franca Napotnika, starega 78 let. Pokojni je že skoraj pred 50 leti odprl trgovino z železnino in podobnim materialom ob Velikovski cesti v Celovcu, in jo osebno vodil skoraj do zadnjih dni svojega življenja, to je do 2. t. m.

Doma je bil iz Raven-Guštanja v Mežiški dolini na Koroškem. Odtod je prinesel lepo domačo slovensko besedo, ki jo je rad uporabljal v svojem trgovskem podjetju. Ni čuda, da so naši ljudje prav zategadelj

MASNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU,
Celovec, Viktringer Straže 5, tel. 22 51.

iz vse celovške okolice tako radi prihajali v njegovo trgovino, ko jim je rajni s svojo prijazno šegavostjo in šaljivostjo postregel.

V spominu ga bodo ohranili tudi vsi tisti naši številni kmetje, ko jim je v tistih »suhih sedmih letih« zadnje vojne in po vojne dobe mimo raznih nakaznic preskrbel kakšen kilogram žebeljev ali vsaj vrečko cementa ali apna za prepotrebna popravila pri hiši.

Franc Napotnik je bil še mož starega avstrijskega kova ter bil močno navezan na stare sorojake izpred prve svetovne vojne; bil je z njimi do zadnjega v prijateljskem stiku.

Še eno naj omenimo, da je rajni vsa leta oglašal od časa do časa tudi v Našem tedniku in vsako leto v Družinski pratiki, tako še za leto 1968.

Martin Krpan se odpravlja na Dunaj nad Brdavsca. (Prizor iz 2. dejanja)

Foto: Domanjko

cesaričino za zmagovavca in junaka Krpana, na drugi strani pa je Krpanove tožitelje-ministre cesar učinkovito obrzdal.

Odpoved Krpanova Marjetki in sprava med cesarjem in cesarico izvenijo ob ključku psihološko posrečeno. Krpan se kot kmečki človek s cesarskim patentom, z darom cekinov in s culo na rami spet vrne v svoj kraj v zmagoslavni zavesti, da je tudi kot kmečki človek bil cesarju potreben in bo cesarstvu še posebej rad pomagal.

Dramatski liki so v Martinu Krpanu bili dokaj konkretno oživiljeni, so dihali v

Takšne prireditve so za Slovence na Koroškem praznik. Zbere se naše ljudstvo iz vseh treh dolin in z Gur, da se ob njih duhovno obogati in razvedri. Takšne prireditve so pa tudi priča naše kulturne dejavnosti in priča smisla našega ljudstva za kulturo. Nabito polno gledališče celovškega Mestnega gledališča je bilo dokaz, da je narodnozavednih Slovencev lepo število, in to v vseh plasteh naroda. Takšne kulturne prireditve so pa tudi vzpodbuda za nadaljnje kulturno ustvarjanje med Slovenci na Koroškem.

MIRKO KUMER:

13. nadaljevanje

Obisk koncentracijskega taborišča Dachau

Slovo drugi dan je bilo težko. Kdo ve, ali se še kdaj vidimo? Prijatelj Brings me je pospremil k železnici, ki me je popeljala po Renu navzgor skozi najlepše kraje tega področja. Dočim teče Ren prej po široki ravnini, se tu vdolbe med skale in teče v globokem koritu, kot Donava skozi Wachau. Na robah korita stojijo starodavni renski gradovi in pričajo o slavi nekdanjih dni. Tu so vladali nekdanji mogočniki, katerih gospodarska moč je posegla globoko v Avstrijo in med Slovence. Še moji starši so računali v »rajniš goldinarjih«. Malo kdo je vedel, da je izvor te denarne vrednote od gospodovalcev ob reki Reni, ki so imeli svoj denar. Podnebje je tu toplo. Vsaka ped zemlje je izrabljena za vinsko trto. V strme skalnate stene obrežja reke, so vklesane terase z nasuto zemljo, na kateri se goji rensko vino. Obdelujejo jo samo ročno, kar je hudo težavno. Menda trto tu gojijo bolj kot hobby (konjiček). Šele dalje na jugu vidimo vinograde na položnih pobočjih z razmaknjenimi vrstami. Tu je možno obdelovanje s stroji. Ugotovil sem, da so vinogradi dobro oskrbovani. Nikjer nobenega plevela, trte stoje privezane na nizke količke kot vojaki v ravni vrsti.

V ravnini pa raste samo žito. Ni ne travnikov ne pašnikov. Menda tod gospodarijo čisto brez živine. Sredi junija so že s stroji pobirali zgodnji krompir in za njim takoj sejali povrtnino. Opazili smo velike nasade tobaka. Iz tega delajo znamenite nemške »Stumpen«-cigare.

Od Rena zavije železnica pri mestu Karlsruhe na vzhod. Po rodovitni Nekarski dolini se peljemo mimo mest Worms, Mannheim, Heidelberg in Stuttgart. Ob velikih tovarnah teh mest smo videli velikanske kupe starih avtomobilov. Žerjav, velik kot pri gradnji stolpnice, pa še vedno vlačijo stare odslužene vozove na kup. Tam jih v hali za železo zmečkajo v železne bale, katere potem v livarnah zopet topijo.

V Ulmu sem videl veličastno stolnico. Je podobna stolnici v Kölnu, vendar samo z enim zvonikom. Od Ulma gre proga navzgor, vedno više na Bavarsko. Tu smo videli zopet koruzo na njivah, dočim je vsa srednja in severna Nemčija nima. Vidimo spet živino na paši; in sicer rdečelisasto pasmo. Vreme je tu že dolgo časa de-

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič. Cenjene dopisnike prosimo, da nam to oprostijo.

Uredništvo

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 17. 12.: 07.30–08.00 Duhovni nagon. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 18. 12. 14.15 — 15.00 Poročila, vreme, objave, pregled spreda. — Za našo vas. — Kaj nam pravi živinozdravnik? — 18.00–18.15 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 19. 12.: 14.15–15.00 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Koroški kulturni pregled. — SREDA, 20. 12.: 14.15–15.00 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — CETRTEK, 21. 12. 14.15–15.00 Poročila, vreme, objave. — Slovenska narodna in zborovska glasba. Prof. M. Rus: Jezikovne napake — 7. — PETEK, 22. 12.: 14.15–15.00 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Iz ljudstva za ljudstvo (O zdravih rastlinah — 1.). — SOBOTA, 23. 12. 09.00–10.00 Od pesmi do pesmi — od srca.

Scheibel

Damska moda

v veliki izbiri!

Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 3395

ževno. Seno gnije na tleh. Strečni so oni, ki so ga obesili na kratke ostrvi ali na žico.

Met potjo so nekje vstopili mladi ljudje z velikanskimi kovčki. Govorili so neznan jezik. Med njimi so bili tudi črnici. Oblečeni so bili celo bogato in moderno. Kmalu sem spoznal, da so to amerikanski visokoolci, ki hočejo počitnice preživeti v Evropi. Ljubko dekletu mi je v slabi nemščini povedalo, da gre služiti v Gornjo Bavarsko, v nek tujsko prometni obrat. Pokazala mi je delovno pogodbo, katero so ji poslali v Ameriko. Plačali ji bodo na mesec 300 nemških mark; zraven dali hrano in stanovanje. Delala bo kot vratarica in vodila bifé. Do-

VABILO

Zveza slovenskih absolventov visokih, srednjih in višjih strokovnih šol vabi člane in nečlane na občni zbor 28. decembra 1967, ob 9. uri v Delavski zbornici v Celovcu — dvorana I.

Po občnem zboru bo zanimivo predavanje: Dravske elektrarne in njihova medsebojna povezanost.

Vabi odbor.

ma je bila iz Clevelanda v državi Ohio v Združenih državah Amerike. Povedal sem ji, da ima moja žena isto tam svojega strica. Hotela je vedeti njegov naslov, še danes bo o tem domov telefonirala.

Hitro je mnevala vožnja. Že smo v Münchnu. Na velikanskem osebnem kolodvoru je čez 20 tirov. Vsi se končajo v slepi ulici. Vsak vlak mora zadenjsko odpeljati. Tu sem prekinil vožnjo, poiskal naslednji vlak v Dachau in se odpeljal na kratek obisk k prijatelju Žoržu Gärtnerju. Spoznala sva se med vojno v Rusiji. Bil je naš krojač. Skrbel je, da nismo bili preveč raztrgani pri našem težkem topniškem delu. Tudi on je bil nasprotnik nacizma, krščanski demokrat in človekoljub. Ko so me takrat zasliševali pred vojnim sodiščem, je doma molil, da bi se mi nič hudega ne zgodilo. Uničil je tudi del mojih zapiskov o vojni. Prosil sem ga zato, ker sem se bal, da bi jih nepoklicani ne našli, in bi mi bili v škodo. Tudi on je bil dolgo na Ruskem ujet. Po treh letih so ga kot invalida odpustili iz ujetništva. Kmalu si je doma opomogel in si priženil lično hišico. Bil je krojač pri amerikanski vojski. Ko je ta odšla, dela sedaj v papirnici.

Žorž Gärtner me je čakal že na kolodvoru. Veselo svidenje po sedmih letih. Takrat sem bil tri dni pri njem, ko sem bil na svet. evharističnem kongresu v Münchnu. Takrat me je peljal tudi v bivše koncentracijsko taborišče za politične zapornike v Dachau in mi vse razložil in pokazal. Ogledala sva si krematorije. Prvotni mali krematorij je imel samo dve peči. Le dva mrliča sta se mogla naenkrat potisniti v peč in upepeliti. Proti koncu vojne je šlo sežiganje mrličev prepočasno. Naredili so nov večji krematorij, za štiri peči, zraven pa postavili plinsko celico. Tja bi nagnali na smrt obsojene, jih s plinom zadušili in potem sežigali po četverkah. Sežigali so v Dachau po zapiskih čez 32.000 trupel; verjetno pa več. Ob koncu vojne jim je zmanjkalo premoga in nabralo se je do 5 tisoč trupel. Te so potem pokopali na bližnjem griču v množičnih grobovih. Prijatelj mi je pravil, da so ob koncu vojne od vseh krajev vlačili pripornike v Dachau, boječ

Že zdaj na Božič mislite,
in obiščite trgovino domačina

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves
Telefon: 042 37-246

Vse za GOSPODINJSTVO
in GOSPODARSTVO

se, da bi jih zavezniki ne osvobodili. Na kolodvoru je stalo več transportov živinskih vagonov z zaklenjenimi vrati. Spremljevalci transportov so ušli, priporniki v vagonih pa so stali na tračnicah brez jedi in pijače. Ko so prišli Amerikanci in odtrgali zavezana vrata, so se začeli mrličji kotaliti ven. To je Amerikance močno razsrdilo. Pobrali so v mestu Dachau vse dela zmožne ljudi, da so kopali grobove in zagrebli od lakote in žeje pomrle ljudi.

(Dalje prihodnjiki)

Avstrijska televizija

SOBOTA, 16. decembra: 16.15 Poročila — 16.20 Za otroke od 6. leta dalje: Dve pravljici — 16.35 Za družino: Letalska površina — 17.25 Šah za vse — 17.40 Ples z zakoncem Fern — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? 8' Heinzom Conradom — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba kratki filmski mozaik — 20.15 Nepopoljšljivi; družinska zgodba Roberta Strombergerja — 21.40 Športni žurnal — 22.10 Čas v sliki — 22.30 Naš nočni program: Smrtni jezdec iz Loreda; film divjega zapada.

NEDELJA, 17. decembra: 15.30 Poročila — 15.33 Šport — 16.33 Za mladino od 11. leta dalje: Vztrajen kositrni vojak — 17.05 Mladinski svet — 17.30 Za družino: literatura na Longolayu — 18.00 Naš nedeljski roman: Pustolovščine dobrega vojaka Švejk — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Veselje ob glasbi: Paul Schöfler (basist) — 19.00 Čas v sliki in od tedna do tedna — 19.30 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Moja gejša; filmska komedija — 22.10 Čas v sliki — 22.30 Sedem stvari „Čistemu je vse čisto“.

PONEDELJEK, 18. decembra: 18.00 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 18.20 Poročila — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Naša velika sestra; družinska zgodba — 19.00 Londonski dnevnik; dokumentacija — 19.20 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 77 Sunset strip — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.35 Posebno za vas: „Hočem mir“; igra.

TOREK, 19. decembra: 18.00 Tečaj angleškega jezika — 18.20 Poročila — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Nočni sel javlja — 19.00 Avstrijska slika — 19.20 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Obzorja, razgledi, poizvedovanja, pojasnila — 21.00 Prenos bavarskega radia: „Čas in nekaj simpatije“; igra Roberta Andersona.

SREDA, 20. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 11.00 Program za delavce: 77 Sunset strip — 11.45 Šport — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 6. leta dalje: Gašperček in zimski šport — 17.30 Za mladino od 11. leta dalje: Tukaj prihaja Peter — 18.00 Kuhinja v televiziji — 18.20 Poročila — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Kulturne aktualnosti — 19.10 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.20 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Kdor ravna odločno, pa brez pomišljanja, pustolovski film — 22.15 Iz parlamenta: Pogovor za okroglo mizo — 23.15 Čas v sliki.

Televizija Ljubljana

PETEK, 15. decembra: 9.40 TV v šoli — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev 17.05 Poročila — 17.10 Oddaja za otroke — 17.55 TV obzorje — 18.15 Mladinski koncert — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.35 Cikcak — 19.40 Aktualna tema — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak 20.40 Celovečerni film — 22.10 Zadnja poročila.

SOBOTA, 16. decembra: 9.40 TV v šoli — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 17.00 Dežurna ulica — ponovitev — 17.40 Vsako soboto — 17.55 TV obzorje — 18.15 Marjan Belina: Uzaljeni medvedek — mladinska igra — 19.15 Baletna oddaja — 19.40 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak — 20.40 Ljubzen — humoreska — 21.30 Junaki cirkuške arene — serijski film — 22.00 Gideon — serijski film — 22.50 Zadnja poročila.

NEDELJA, 17. decembra: 9.25 Poročila — 9.30 Narodno zabavna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Ne črno, ne belo — ponovitev — 11.30 Junaki cirkuške arene — serijski film — 12.00 Nedeljska TV konferenca (do 13.00) Nedeljsko popoldne — 18.25 Karavana — reportaža — 18.55 Cikcak — 19.10 Dolgo, vroče poletje — serijski film — 20.00 TVD — 20.45 Cikcak — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Portreti in srečanja — 22.05 TVD.

Na policah

Mohorjeve knjigarne v Celovcu

Božična darila vseh vrst, dobite v Mohorjevi knjigarni.

Za vaše male povesti in pravljice:

France Bevk: **Lukec in njegov škorec**; 101 str., broš. 12.— šil.
France Bevk: **Tatič**; 68 str., broš. 12.— šil.
France Bevk: **Pesterna**; 85 str., broš. 12.— šil.

Josip Jurčič: **Jurij Kozjak**; 149 str. broš. 15.— šil.

Josip Jurčič: **Domen**; 85 str., broš. 14.— šil.

Tone Seliškar: **Bratovščina Sinjega galeba**; 107 str., vezano . . . 21.50 šil.

Fran Milčinski: **Tolovaj Mataj**; 147 str., broš. 12.— šil.

A. A. Milne: **Medved Pu**; 147 str., broš. 12.— šil.

Slovenske pravljice; 142 str., broš. 12.— šil.

Pastirica Drobčinica; 192 str., broš. 14.— šil.

Na zalogi imamo tudi otroške pravljice, posnete na gramofonske plošče: Martin Krpan, Pepelka, Desetnica, Mlada Breda, Svinjski pastir, Gospod in hruška, Trnjulčica.

Romani za odrasle:

Dr. Julius Kugy: **Delo, glasba in gore**, 245 str., vez. 137.50 šil.

Han Suytin: **Gora je mlađa**, 576 str., vez. 134.50 šil.

Kalinšek: **Slovenska kuharica**, 738 str. vez. 95.— šil.

Boleslau Prus: **Faraon** (zgodovinski roman), 643 str., vez. 125.— šil.

Ivo Andrić: **Travniška kronika**, 457 str., 120.— šil.

Emilijan Cevc: **Srednjeveška plastika na Slovenskem**; 392 str., 120.— šil.

Poleg zgoraj navedenih povesti, pravljic in romanov imamo še mnogo drugih del te vrste literature.

Poleg knjig imamo tudi različne gramofonske plošče na razpolago:

Mati, Zlati časi, Triglav, Podoknica; EP — 3070 55.— šil.

Kadar pa mim' hiš'ce grem; LPY — 665 78.— šil.

Če te srce boli; LPY — 627 78.— šil.

Srečno pot (Avsenik) LPY — 642 78.— šil.

Polje, kdo bo tebe ljubil; LPY — 676 78.— šil.

Polke in valcerji (Veseli planšarji) LPY — 17 78.— šil.

Anton Foerster: **Gorenjski slavček** (Opera v treh dejanjih) . . . 240.— šil.

PONEDELJEK, 18. decembra: 9.40 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 11.40 TV v šoli: Kulturni spomeniki — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 16.10 Angleščina — ponovitev — 16.55 poročila — 17.00 Mali svet — oddaja za otroke — 17.25 Risanke — 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 TV obzorje — 18.15 Vsi so prihajali — odd. Lepe pesmi so prepevali — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Rezerviran čas — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak — 20.40 TV drama — 21.40 Glasbena oddaja — 21.10 TVD.

TOREK, 19. decembra: 9.40 TV v šoli — 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 18.00 Film za otroke — 18.15 Razstava v Moderni galeriji — prenos — 18.50 Svet na zaslону — 19.30 TV obzorje — 20.00 Cikcak — 20.10 Celovečerni film — 21.40 Kulturna panorama — 22.20 Zadnja poročila.

SREDA, 20. decembra: 17.00 Poročila — 17.05 Serijska Lutkovna igra — 17.25 Poljudno znanstveni film — 17.55 TV Obzorje — 18.15 Združenje radovednežev — odd. za otroke — 19.00 20 milijonov — reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak — 20.40 Gledališki Quiz — 21.40 Mednarodni Jazz festival v Ljubljani — 22.00 Zadnja poročila.

CETRTEK, 21. decembra: 9.40 TV v šoli — 10.35 Angleščina — 11.00 Angleščina — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.45 angleščina — ponovitev — 16.10 TV v šoli: Kulturni spomeniki — 17.05 Poročila — 17.10 Vijavaja - ringaraja, 8. odd. — 17.55 TV obzorje — 18.15 Po sledih napredka — 18.35 Po izbiri — glasbena oddaja — 19.00 Dežurna ulica — humorist. odd. — 19.40 TV prospekt — 19.54 Propagandna medigra — 20.00 TVD — 20.30 Aktualni razgovori — 21.30 Rezerviran čas — 21.40 G. Verdi: Othello — opera — 24.00 Zadnja poročila.

IZVIRNO POROČILO

Učiteljski shod v Dobrli vesi pred 116 leti

Dne 23. avgusta 1851 je bil v Doberli vesi (Eberndorf) na Koroškem prvi učiteljski shod. Pričujoči so bili naš častiti c. k. šolski svetovavec, gosp. Rudmaš, duhovni svetovavec, šolski ogleda, in fajmošter u Kapli, gosp. Balant Bergman, trije gospodi kateheti in vsi gospodi učitelji. Gospod B. Bergman je bil učiteljem svoje dehantije naložil, na sledeče dve prašanji pismeno odgovoriti:

1. Kako bi se otroci najhitrejš pismena (pismenke, črke) naučili in kak najročnej k branju (čitanju) peljati mogli; in

2. Ali bomo u slovenskih krajih na Koroškem znanprej slovenski ali nemški ali pa oba jezika u šoli učili?

Vsi učitelji so bili odgovorili in skoraj vsi prav dobro in modro. Pa najbolje je odgovoril izgledni učitelj u Doberli vesi, gosp. Janez Hofbauer. Ednoglasno je bilo sklenjeno, da se imata ta dva odgovora ti-skati dati, in »Šolski prijatelj« (list) to prav rad stori, zraven pa se vse gospode šolske svetovalce in dehante lepo prosi, vse, kar slov. šole zadeva, njemu pošiljati. On bo de vse rad in po mogočosti hitro ponatisnil.

Na prvo uprašanje, kako bi se otroci najhitrejš naučiti in naročnej k čitanju peljati mogli, je gosp. Hofbauer takole od-govoril:

Otroke brati učiti je bila dosedaj pogla-vitna skrb učitelja. Otrok še ni prav in gladko govoriti znal, in že je moral se učiti, pismene črke poznati, po tem slovkovati in slednjič tudi brati. Otroci dobre gla-vice in bistre pameti so še take nerazumne robe popadli in pisme za pismenom ime-novati, s časom slovkovati in tudi brati začeli. Drugi otrociči so nekaj časa z nji-mi hodili in napredovali. Ker pa niso več bili u stanu, težave zmagati, so zadej osta-li; največ pa se jih pismen (črk) ni naučilo, ker je učitelj z boljšimi naprej šel in mu ni ostalo časa, s slabejšimi na škodo bolj-ših se pečati in muditi.

Za tega voljo je malo po malem nastajalo po različnej zmožnosti otročičev (otrok) u šoli veliko razdelkov, ki so uk močno težaven narejali in ga motili. Le malo pripravnih je naprej šlo, večji del jih je pa dve, tri leta u enej šoli ostajalo, nekaj je jih pa tudi, zgubivši vse veselje, celo šolo brez vsega dobička zapustilo.

Če se vse to prevdari, se najde, da je vse-ga tega krivo bilo:

1. Ker pamet otročičev še dosti razvita in razjasnjena ni bila. Pismena (črke) po-znati, za učence ni tako lahka reč. Treba je, si toliko iz čert narejenih podob, imen in glasov, ki si jih še svesti niso, tako u glavo utisniti, da jih ne le samo natanjko razločiti, temuč tudi, kakor jih zagledajo,

hitro in gladko imenovati in glaskovati znajo. Morajo namreč vsih pismen tri reči: podobo, ime in glas poznati. Glede na takšne težave in na njih izvir se lahko ve, da bode to le tedaj za otroke lahka reč, kadar se otroci vadijo podobe pismen, ki se jim pred oči stavijo, ogledovati, med seboj primerjati in razločevati. Tako bi se njih oko izbistrilo, njih pamet probudila in njih govorni udi omikali in se pripra-vili ob svojem času gladko in pravilno brati;

2. temu je kriva tudi navada, da se u letu otročiče po dvakrat u šolo jemlje. To ni le samo zoper postavu, temuč tudi postane nova versta ali razdeljk učencev, in tako potreba, jih posebej učiti. Na take nove učence učitelj le malo časa obrniti more, in še tista ura, ki se nanje obrne, podku-puje omiko in napredovanje večjih učenc-ev.

Koroški slovenski skavti v Beli peči

Ob tabornem ognju

Višek skavtskega življenja je brezdvomno vsakoletno taborjenje. Letos smo dobili od tržaških skavtov dve ponudbi: v bližino Cortine d'Ampezzo ali pa v Belo peč. Odločili smo se za bližnjo pot v Belo peč, in sicer od 25. julija do 5. avgusta.

V ponedeljek, 24. julija, je obhajal 40-letnico svoje prve sv. maše preč. gospod dr. Franc Blatnik, ki deluje sedaj v Ameriki in je velik dobrotnik koroških slovenskih skavtov. Obhajal je to slavje v Selah. Udeležil se ga je tudi zastopnik koroških skav-tov.

V ponedeljek zvečer pa je bilo že nekaj skavtov zbranih v Heimlingerju v Celovcu. Naslednji dan so se nekateri peljali do Trbiža z vlakom, ostali pa z avtobusom. Tisti, ki so se peljali z vlakom, so šli peč do Bele peči in tam čakali ostale. Tržačani, ki so bili prišli že v ponedeljek, so nam bili na-pravili znamenje ob cesti. Steza je bila ozka in cele četrt ure smo jo mahali navkreber. Zraven smo pa nosili še težke šotore in prtljago. Prav vsi smo se potili, ko smo dospeli do vrha. Kraj je bil odlično izbran. Vse je bilo ugodno za taborjenje. Voda je bila napeljana po cevih. To edino bi bilo želeti, da bi bil deroč potok. Najprej smo se pošteno oddahnili. Do večera smo imeli že lepo urejene šotore. Jedi ni primanjko-valo. Ponoči je pošteno grmelo, se bliskalo in tudi deževalo. Enkrat je v bližini pošteno urezalo, tako, da je naš najmlajši začel kli-cati na pomoč. Nekateri pa se sploh zbudili niso.

Drugi dan smo začeli z delom. Koroški skavti smo dobili nalogo, da postavimo ol-

3. Pervi nauk strašno moti tudi ta na-vada po deželi, da novi učenci le po ma-lem šolo nastopujejo. Če taj (tedaj) nek-tera kesna bajbica čez 14 dni, kaka ne-marna dekla po 6 do 8. nedeljah in kak nezaročljjen kmet šele tedaj svojiga otroka u šolo pošlje, kedar se njemu poljubi, tako ta spaka učitelja zadržuje, svojo šolo roč-no opravljati in lepo dalje postopati. On ne bode u stanu, vse učence godno pisme-na (črke) učiti in kazati. Tudi ne bo mogel otroke u branju pogosto in pridno vaditi in izuriti, če učenci iz šole ostajajo. Da se bodo tedaj otroci srečno in hitro pismena naučili in k branju ročno pripravljali, se mora ravno to, kar tudi dosedanja c. k. ukosiojna knjiga (Medhodenbuch) pripo-roča, prav iskreno priporočiti:

a) da so učitelji prijazni z otročiči;

b) da se pripravnice (pripravne šole, Vorbereitungsschulen) napravijo, u kterih se otroci učijo, reči ogledovati že prej, da se začno pismena učiti;

c) da se otroci vadijo govoriti.

(Dalje sledi)

tar, vhod in ograjo. Na žalost je bilo v sre-do slabo vreme, tako da je oltar le počasi napredoval. Delo je vodil »Spretni gams«. Odločili smo se, da postavimo moderno da-ritveno mizo. Kljub slabemu vremenu smo bili do večera gotovi.

V četrtek nam je predlagal »skrbni gams« svoj načrt za vhod. Malo smo ga spreme-nili in ga nato začeli graditi. Tudi tega dne nam vreme ni bilo preveč naklonjeno. Isti dan pa je druga skupina postavila jambor, ki je bil 14 metrov visok. Končno pa je v petek posvetilo sonce v vsej svoji krasoti.

Služba božja v naravi

Napravili smo ograjo ter mize. Ta dan je prišel tudi traktor in pripeljal hrano. Zvečer taboru ni nič več manjkalo. Vodi so bili štirje. Iz Koroške nas je bilo na žalost samo deset. Štirje starejši smo pristopili k rover-jem in imeli tudi lasten šotor. Mlajši, gamsi,

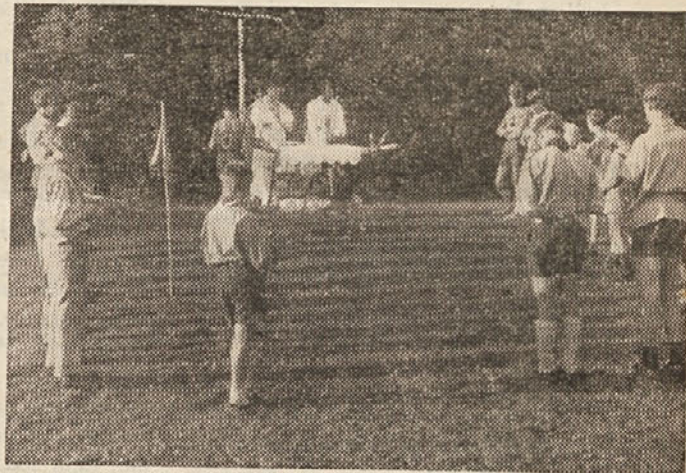
so spali skupaj. Po večerji smo imeli prosto ter ta čas igrali nogomet. Pozneje smo igrali vsak večer nogomet. Večer ob ognju je po-tekkel zelo veselo in precej utrujeni smo se vlegli spat.

V soboto je res lepo zasijalo sonce. Imeli smo sveto mašo, dviganje zastave, nato je sledil zajtrk; po zajtrku pa pregled šotorov. Istega dne so bili naši gamsi dežurni (služ-bujoči). Za spremembo smo imeli torej en-krat avstrijsko kuhinjo. Popoldne pa smo jo odrinili proti Belopeškim jezerom. Po-gled, ki se nam je tam nudil, je bil nad vse očarljiv. Mimo spodnjega in večjega smo šli do zgornjega. Obrežje tega je precej skalnato. Obe dve jezerci pa obdajajo skalne pečine visokega Mangarta. Kar na-čuditi se nismo mogli tej lepoti. Pri manj-šem jezercu smo se malo skopali ter šli po-tem do prvega, kjer smo se s čolni peljali naokrog. V taboru pa nas je čakalo majhno presenečenje. Prišel je prejšnji voditelj tr-žaških skavtov Pavle s svojo ženo. Koroški smo ga že poznali. Taborni ogenj je pripra-vil nadvse pestro. Trajal je precej dolgo, a vsem se je zdel prekratek.

Po tabornem ognju je Pavle peljal ro-verje v malo oddaljen senik. Ob vinuin majhni luči smo se začeli hudomušno po-svetovati, kako bi bilo najbolje napraviti nočni pohod. Dobro je namreč, da se člo-vek že v mladosti skuša znajti v nevarnosti in pokaže pravo odločitev ter pogum. Prav pogum mlajših nas je zanimal. In napra-vili smo precej grozen načrt ter se vlegli spat.

Teroristi napadli taborišče

Nekaj čez polnoč se je čulo v bližini ta-bora streljanje. Straža pri tabornem ognju je zbežala v šotore, kjer je zbudila še druge. Čez deset minut se zopet sliši streljanje in mnogo bliže. Kar kmalu so se vsi prebudili.

Janez Jalen

37

Ograd

»Ljuba moja Pavelca!

Častita sestra prednica in vse sestre, po-sebno pa jaz, Ti želimo veselo alelujo. V dneh bridkega trpljenja Gospodovega, ka-terim sledi častljivo vstajenje, se Te prav posebno spominjam v molitvi. Minca mi je pravila, da Ti Bog nalaga nove križe. Zato pa, draga Pavla, molí. In Tvoj angel va-ruh naj Ti noč in dan na strani stoji in Tvoj patron, veliki apostol Pavel, ki ga ni bilo sram javno v pismu priznati verni-kom, da ga biča želo mesa, naj Te vzame v svoje mogočno varstvo.

Novic pri nas posebnih ni. Jih kaj pri-da biti ne more. Smo ograjeni.

Oglasi se kaj!

Še enkrat želi Tebi pa tudi mami in atu blagoslovljeno veliko noč, in vse, posebno pa tebe, ljuba moja Pavelca, prirčno po-zdravlja ljubeča Te nekdanja sošolka

s. Ksaverija.

Na veliko noč so Gradišnikovo Pavlo na-vsezgodaj zbudili zvonovi. Z vseh stolpov je vabilo ubrano potrkavanje vernike k vsta-jenju. Vmes so se v mesečno noč sanjavo oglašali slavci. Pavla ni mogla več za-spiti, čeprav je mižala. Venomer je morala misliti na temnico v Begunjah in bilo jo je strah. Slutnja ji je prišepetavala, da tudi letošnja velika noč zanj ne bo dan veselja.

V jutranjem somraku je Pavla že klečala v cerkvi. Trikratna vstajenska aleluja je

kakor sončni žarek posijala v njene mrač-ne misli. Kasneje pri procesiji pa jo je pešem

»Dan presvetli, dan veselja,
srčno mi pozdravljen bod'...«

spet potrla. Menda ji življenje res ne pri-nese več čistega veselja.

Doma je bila miza obložena z gnjatjo in pirhi in hrenom, s pinco in sladko guba-nico, v katero so bili zaviti orehi in rozine in pinole. Kakor drugod otrokom je pri Gradišniku spekla mama Pavli še »meni-ha«, pleteno štručico, ki je imela za glavo jajce. »Meniha« je mama svoji ljubi Pavli-ci poslala vsako leto za veliko noč v Begu-nje. Pavla ga je hranila vedno prav do zad-njega. Ko pa je prišel na vrsto, da je tudi njega načela, je kar vselej jokala.

V opojno spomladansko jutro se je čez Brda razlivalo samo veselje. Gradišnikova Pavla pa je bila zamišljena. Velikonočnega blagoslova se je pritaknila samo toliko, da ni žalila očeta in matere. Venomer je mo-rala misliti na opozorilo sestre Ksaverije: Kaj bo, če Filip še živi? Groza jo je obšla pred trnovo potjo, ki bi jo morala preho-diti.

Popoldne je prišel h Gradišnikovim v Brda doktor Vipavec. Pavla je koj uga-nila, da ni nič prave volje. Pa se ni hotel izdati, kaj mu je. Samo mimogrede je ome-nil, da se svetnik Gartner sedaj nekaj obo-tavlja, ko je bil že povsem voljan Filipa razglasiti za mrtvega. Ji že pove. Mora še sam prej premisliti.

Po Brdih se je razlegala v omamno cve-toči velikonočni dan vesela pesem, petje

ptičev in ljudi. Gradišnikovi Pavli pa se je zdelo, da njena duša trepeče v hladni sa-moti temnice.

Po beli nedelji — cvetje z zgodnjega drev-ja se je bilo že osulo — je Pavla spet odšla v Gorico. Da ima za nekaj dni opravkov v mestu, je rekla doma. V resnici pa le ni mogla več strpeti, kaj ji pove Andrej za-voljo obotavljanja svetnika Gartnerja. Barbka je ostala v Brdih.

Zdravnik Vipavec se je pri Gradišniko-vih po veliki noči samo enkrat oglašil. Še takrat samo mimogrede. Mudilo se mu je naprej. Pavla je koj uganila, da se zato noče pomuditi, ker ni še razmislil izjave sodnika Gartnerja o Filipovi razglasitvi za mrtvega.

Šele drugi dan sta se Andrej in Pavla srečala. Vipavcu se je spet mudilo, vsaj de-lal se je tako. Da bi pa morebiti pod noč utegnil priti pogledat na stanovanje, če namreč Pavli ni nerodno, je obotavljaše še povedal Andrej in se hkrati že opravičeval.

»Pridi! Naju vsaj nihče ne bo motil pri pogovoru, ki se tiče samo naju.«

»Saj res.«

In sta se razšla. Zdravnik je odhitel po svojih potih, Pavla pa je počasi stopala prek travnika. Sedaj je vedela, da Andreja tare huda skrb. Za nekaj se kar ne more od-ločiti; sam Bog ve, za kaj?

»Moli tudi sama,« se je spomnila naro-čila sestre Ksaverije. »Res je,« si je rekla in zavila v cerkev svetega Ignacija, da pri-poroči Andrejevo skrb in sebe samo Go-spodu.

Mračilo se je že, ko je pozvonil zdrav-nik Vipavec na stanovanju zapuščene žene

doktorja Andrejčiča. Pavla mu je odprla in ga vedla v obednico. Na mizi je dišal velik šopek. Pavla je Andreju postregla, pa se je ponujenega pomaj dotaknil. Vmes sta se pogovarjala najbolj vsakdanje, kakor bi se oba bala razgovora, zavoljo katerega sta se pravzaprav sešla. Pavla je uvidela, da ta-ko ne prideta nikamor. Eden mora začeti. Andreju je nerodno. Laže sprožim jaz besedo. In je vprašala:

»Kako je sedaj —? Kaj pravi svetnik Gartner?«

»Ne vem, ali naj ti povem ali ne?«

»Čim dlje boš čakal, tem težje bo obema. Meni in tebi.«

»Če ne boš huda?«

»Andrej —?« Pavla je Andreja karajoče pogledala.

»Imaš prav. Res nisi več otroče zasanja-na samostanska gojenka. Bila si že poro-čena in si v nekaj letih prestala več kakor redko katera druga vse življenje. Jaz pa sem zdravnik, v katerega skrb spadajo tudi take stvari.«

Doktor Vipavec je obmolknil. Pavla ga je pa vzpodbudila: »Govori! Čakam.«

»Prav! Sodnik Gartner mi je rekel, če bi ti pričakovala že otroka in bi ti grozila osramotitev, bi se prav nič ne obotavljaj. Tako pa —«

Doktor Vipavec je obmolknil. Pavle ni upal pogledati.

Vsak zase predse zazrta sta sklonjena se-dela na zofi drug poleg drugega. V sobi je bilo tiho, le ura na steni je počasi tika-kala.

Prvi se je zravnal Andrej.

»Si zdaj huda name?«

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

FRANC RESMAN:

24

Iz dnevnika slovenskega izseljenca

Prišla je pomlad in začeli smo trebiti travnike ter pobirati kamenje. Moj šef je bil Panzenböck in sva v glavnem skupaj delala. Vozila sva gnoj na njive in orala in sejala. Ker pa so volji njega bolj ubogali kot mene, sem jaz hodil za plugom. Ko smo začeli kositi, je košnja trajala skozi celo poletje v pozno jesen.

Iz majerije smo dobili nekaj krav in junic, da smo jih pasli najprej v gozdu, potem pa po travnikih. Hči Fani je bila določena za kravarico in je tako lahko ostala doma. V majeriji sem dobil tudi majhnega prašiča in, ko sem ga pripeljal domov, je žena sklenila roke, kaj naj mu da jesti. Dobili smo nekaj krme od doma, nekaj pa je bilo odpadkov in zredili smo ga prav dobro ter nam je zelo prav prišel za najhujše čase ob koncu vojne.

Pridne čebele

Čebelarji so mi poslali od doma z vlakom tri panje (v Rožu jih imenujemo sode) čebel. Na postajo v Waldegg sem šel ponje kar s kolesom in jih srečno pripeljal domov. Doma pa sem si napravil za hišo majhen čebelnjak. En sod je bil zelo dober, druga dva pa bolj slaba, a sem spravil vse tri dobro naprej, dokler se ni začela čebelja paša. In leta 1944 je bila tako dobra paša, kakršne še ne pomnim. Pri sosedu sem dobil trčalnico za strd in vsak dan, ko sem prišel domov na kosilo, sem vzel iz enega teh panjev nekaj satov ter jih otrcal; čez nekaj dni je bilo satovje spet polno medu. Čeprav sem dobil od teh čebel več kot 40 kg strdi, so tako pridno rojile, da sem imel na jesen sedem dobrih sodov čebel. Burne vojne dni so te čebele prav dobro prestale, a ker sem jih moral potem pustiti tam sosedu-nečebelarju, so drugo zimo vse poginile.

Nabrala se nas je cela kolonija

Od časa do časa smo se peljali tudi na »Rehhof« ali na »Hirschhof«, na Mareševa posestva v bližini Kaumberga v dolini Triesting. Tudi tam je bilo nekaj družin naših izseljencev, med njimi Čemernjakovi, Triesnigovi in Šošelnovi. Nedaleč od Kaumberga pa so bili Dragašnikovi s Kostanj, Ogrisovi iz Bilčova pa so šli na najvišje Mareševo posestvo v bližini Fürtha, da bi tam drvarili. Ko so prišli na poti pri nas mimo, stopi predme njegov približno desetletni sin Jozelj, ki je potem domov grede umrl, in mi reče:

»Ne vem, kako bomo delali! Jaz ne znam

»Ne.«

»Pavla —?

»Andrej —!

Segla sta si v roke in se zagledala drug drugemu v obraz.

Naenkrat sta se oba zdrznila. Pred hišo je pridiral voz in se sunkoma ustavil. Težki koraki so naglo zaropotali po stopnicah navzgor in nekdo je s pestjo potrkal na vrata. Andrej in Pavla sta planila pokonci. Oba sta bila prestrašena. Krčevito sta si stiskala roki:

»Kdo je?»

»Moj angel varuh,« je šepnila poleg Andreja Pavla. Zunaj pa je hlapec Nace kakor ukazoval:

»Brž, brž! Gospodarja, tata, je prizadelo.«

»Jezus, Marija!« se je prestrašila Pavla. Doktor Vipavec je že odpiral vrata in ukazoval: »Nace! Obrni konje. Čez nekaj minut se vrneš. Pavla, ti me čakaj že na vozu.« Odhitel je po svoj kovček.

Kakor je tisti večer vozil hlapec Nace navkreber po klancih v Brda, menda pred njim še nikoli nihče ni. Niso ga še pričakovali, ko je že ustavil zasople in vse spenjene konje pred domačo hišo. Gospodar je še živel in pred polnočjo ga je doktor Vipavec spravil spet k zavesti.

Hvala Bogu!

Šlo je morebiti samo za nekaj minut, pa bi Gradišnikova Pavla nikoli več ne videla svojega ljubljenelega tata živega. Vse življenje bi jo pekla vest. Ne, ne! Pa naj bi imela Andreja še stokrat bolj rada, kakor ga ima. Ne, ne. Z grehom si ne bo ku-povala prostosti.

drvariti, atej ne, Hanzej pa še manj!« — čemur smo se vsi od srca smejali.

Na Hohe Wand, na hrib, (visok 1100 m), ki se vleče levo od Gloggnitza do Wr. Neustadta, je k nekemu baronu prišel Kofler, pd. Vavčar iz Štebna pri Maloščah. Tudi on je bil zadovoljen. Imeli so lepo stanovanje; med tednom je vozil z volji hlude iz obsežnih gozdov. Neko nedeljo smo tudi njega obiskali. Gor smo šli preko Waldegga po ozki poti in potem naravnost po železnih lestvah skozi skalovje. Na vrhu, ki je pravzaprav velika planota, je znana izletniška točka za Dunajčane. Zato je tam okoli več velikih hotelov in velikih vil raznih dunajskih velikašev. Hkrati smo si ogledali tudi precej poškodovano Dollfusovo cerkev, ki jo je leta 1938 zažgala »Hitlerjeva mladina« (HJ), a sta se dva od požigalcev domov gredé smrtno ponesrečila, ko so se peljali nazaj po precej strmi cesti v dolino.

Nazaj gredé smo ubrali drugo pot in smo se za kratek čas oglasili še pri Wieserju, pd. Bavru iz Podsinje vasi, ki je bil tudi na neki Mareševi kmetiji v Dürnbachu. — Skupno pa je bilo na Nižjem Avstrijskem že več kot dvajset naših družin, ki so po Mareševi zaslugi tja prišle iz raznih taborišč.

Kadar smo prišli skupaj, smo se skoraj vedno pogovarjali, kdaj in kakšen bo konec vojne in kako naj se za vsak slučaj pripravimo, da bi se potem tudi srečno vrnili domov.

TRIJE SINOVI

Tri žene so prišle z vrči k vaškemu vodnjaku. Na klopi pri vodnjaku je sedel starček in se grel na pomladnem soncu. Pri tem je poslušal, kako so žene hvalile svoje otroke.

»Moj sin,« je pravila prva, »je spreten in hiter dečko. V hitrosti poseka vse druge dečke.«

»Moj sin,« se je oglasila druga, »ima glas kakor slavček. Če zapoje, vsi utihnejo in občudujejo njegov lepi glas. Gotovo bo nekoč velik, slaven pevec.«

Tretja žena je molčala.

»Zakaj ti ničesar ne poveš o svojem sinu? Ali ga ne boš nič pohvalila?« sta jo vprašale ostali dve.

»Ne vem, zakaj naj bi ga hvalila?« je odvrnila tretja. »Moj sin je čisto navaden otrok. Upam pa, da se bo v življenju kot pošten mož izkazal.«

Jutro je bilo oblačno. V Gradišnikovo hišo pa je posijal žarek upanja. Tata je spregovoril. Težko in komaj razumljivo je poklical k postelji svojega edinega otroka. Pavla je morala zbrati vse moči, da ni glasno zajokala.

Cerkve po gričih in bregovih so pravkar vabile k jutranji maši, ko je sedel doktor Vipavec na voz, da ga odpelje hlapec Nace nazaj v Gorico. Pavli ni vedel reči nobene besede v slovo. Ona njemu tudi ne. Samo pogledala sta se, pa oba koj umaknila oči.

Na cvetoča in zeleneča Brda je rosil pohleven spomladanski dež, kakor bi sami nebeški angelci z zlatimi škropilnicami prilijali odganjajoči trti in setvam.

Moška roka

Gospodar Lojze Gradišnik kljub skrbnemu prizadevanju doktorja Vipavca ni več dočakal tedna. Opomogel si je samo toliko, da se je lepo spravil z Bogom, se poslovil od domačih in priporočal Pavlo, ki za njim zagospodari vsemu obsežnemu veleposestvu, opori Vipavčevega Andreja. Ko ne bo več moške roke pri hiši.

Zdravnik Vipavec se je zavzel za Gradišnico in Pavlo, da bi se za lastno mater in sestro ne mogel bolj. Kako prav mu je sedaj hodilo, da je v svojih dijaških letih v trdem kolonskem delu spoznal vse opravke na kmetiji. Skrbel pa je tudi za to, da bi se mama in Pavla ne začutili preveč osamljeni. Vsaka pot ga je pripeljala mimo Gradišnika. Kaj poreko ljudje, se nista ne on in ne Pavla dosti menila. Sama zase sta vedela, da si lahko zaupata, pa naj

Novo šolsko leto se je začelo in učitelj mi je prigovarjal, da naj dam Jozēja in Martina v glavno šolo. Martin naj bi šel v tretji razred in bi ga v tem slučaju oprostil učenja tujega jezika, takrat italijanščine, Jozelj pa v prvi. Jaz sem bil tega vesel in tako sta hodila vsak dan uro hoda čez hrib v sosedni Pernitz.

Zadnja zima v Waidmannsbachu

Hitro je minilo leto in na zimo smo po naročilu upravnika začeli z dekleti drvariti. Z Rezko sva hodila že takoj zjutraj v gozd, Fani pa je morala najprej oskrbeti živino, potem pa je tudi ona prišla za nama. Ker pa ni bilo daleč, smo šli vsak dan domov k južini.

Jasne zimske dni pa smo opazovali velika bombna letala, kako so se bleščala v soncu, ko so vedno pogostejše prihajala nad Dunaj in Wr. Neustadt. Ko se neki dan vračajo, zapazim, da leti eno letalo vedno niže in gor. Posadka se je rešila s padali in počasi priplavala blizu vasi na zemljo, letalo pa je treščilo za sosednim hribom v gozd. Naši otroci so bili še isto popoldne tam, čeprav je bilo več kot eno uro daleč.

Ko je drugi letela jata teh »ptičev« preko nas, se spusti eden v dolino in sipa iz sebe letake. Rezka je enega ujela in na njem je bilo napisano, da bodo Nižjo Avstrijo in del Štajerske zasedle sovjetske čete, Gornjo Avstrijo in Salzburg ameriške čete, Tirolsko Francozi, Koroško pa Angleži, in da bo spet nastala Avstrija z istimi mejami kot pred letom 1938.

(Dalje prihodnjič)

Žene so medtem napolnile svoje velike vrče in so se vračale v vas. Stari mož je tudi vstal s klopi in šel za njimi. Videl je, kako so žene težko nosile polne vrče, in se zato ni čudil, da so jih večkrat postavile na tla in se malo oddahnile.

Vtem so prihiteli ženam otroci naproti. Sin prve žene se je postavil na roke in se parkrat kot kolo zavrtel.

»Kako spreten dečko!« so se žene začudile.

Drugi deček je medtem zapel pesmico. Žene so ga z odprtimi usti poslušale...

Tretji deček pa je stekel k svoji materi, ji brez besede vzel vrč iz rok in ga nesel v domačo hišo...

Žene so se obrnile k starčku in ga vprašale: »No, kaj pravite o naših sinovih?»

»O vaših sinovih?« se je začudil starček. »Videl sem samo enega sina!«

svetnik Gartner stavi za razglasitev Filipa za mrtvega kakršne koli pogoje. Bosta pa čakala leto, dve ali tri. Ščasoma se že razjasni. Večera po beli nedelji v Gorici nikoli ni nihče omenil. Ne Andrej ne Pavla. Zavedala sta se pa oba, da je očetova smrt stopila med njiju kakor kerub z gorečim mečem. Strog in neizprosni je hkrati razprostrl krila in sprejel pod desno perut Pavlo, pod levo pa Andreja v svoje varstvo.

Da jo malo razvedri, je na vnebohod — drevje je že vse odcvetelo — peljal doktor Vipavec Gradišnikovo Pavlo v Kojsko k podružnici Svetega Duha. Od vseh strani z Brd in Furlanije in iz Gorice so prihajali ljudje. Pred cerkvijo je ponujala črno oblečena Furlanka sladke kolače:

»Colasus, colasus!«

V zvoniku so pritrkovalci poskočno drobili:

»Tam na placu je tentava —«

Največji vrišč pa je bil pod lipo. Izganjali so hudiča. V starih časih so ga menda zares, sedaj pa je bila vse skupaj le zabava. Prosjaka, na pol bečeka, so bili posadili na kamen, ga zagovarjali in zarotovali, mu tipali žilo in glavo in ga izpraševali, če mu je že kaj odleglo. Vsaki novi domislici so se glasno zakrohotali. Tudi Pavla in Andrej sta se smejala. Pa se je Pavla zresnila in pripomnila: »Naj uganjajo norčije, res je pa le: hudič včasih obsede človeka in bi ga pogubil, če bi se mu angel varuh ne zoperstavil. Spočetnik laži hodi naokrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl.«

Andrej je koj razumel, da Pavla namigava na večer po beli nedelji v Gorici. Sram

MILKA HARTMAN:

Adventna megla

Prečudno težka je adventna megla — kot zastor pred hudim, ki prihaja. Ne vidimo skoz njo, kje zarja vstaja, ne, kje noč bo jutru v toplo roko segla.

Neusmiljena, nevidna roka

»čas«, kot staro uro nam navija.

Kje kladivo našo rakev zbija?

Ne slišimo udarcev in ne ure zvoka...

O, dvigni, dvigni se, adventna megla!
Slutimo — nekje tli zvezda v noči,
ki v svoji čudodelni moči
razsvetli temó, ki nam je v dušo legla.

Zanimive novice

Katera je največja žival vseh časov? — Modri kit, morski sesalec, ki še danes živi. Že davno izumrli dinozavriji, orjaški prakuščarji, so bili zares mogočne živali. Nekateri so bili do 30 m dolgi. Toda grenlandski kit jih je prekosil. V Severnem morju so ujeli kite, ki so bili 31 m dolgi in so tehtali čez 90 ton.

Zakaj se živalim oči svetijo v temi? — Pravzaprav se oči živalim ne »svetijo«, torej ne izžarevajo svetlobe. In vendar, če ponoči hodimo po gozdu in posvetimo z žepno svetilko, povsod zažare majhne lučke gozdnih živali, od pajkov pa do sesalcev. Zelene lučke nam izdajo n. pr. skrito lisico. Če pa posvetimo v človeško oko, se lahko zaleskeče. Zakaj? Oči živali se svetijo na isti način kot mačja očesa na kolesih in druga svetla prometna znamenja: za mrežnico v očeh teh ponočnjakov je plast, ki učinkuje kot zrcalo. Lunin ali zvezdni sij se ojači in odbija na tem »zrcalu«.

Ali so netopirji slepi? — Nikakor ne. Netopirji imajo na enak način kakor drugi sesalci zgrajene oči in jim prav nič bolj ne blešči, tudi če pri sončni svetlobi frfotajo naokoli.

Ali ima slon res dober spomin? — Takega spomina kot človek sloni nimajo. Vendar je res, da imajo sloni mnogo boljši spomin kot nekateri drugi sesalci. Dobro si zapomnijo njim storjene krivice. Debelokožci se lahko prav divje razježe, če po več letih vidijo nekoga, ki jim je storil nekoč kaj hudega.

Ali so kače sluzave? — Morda zato, ker so kače ljudem ostudne, se je razširilo mnenje, da so sluzave. V resnici pa ni tako. Kače spadajo med najbolj čiste živali, imajo suho in gladko kožo kot brezovo lubje.

ga je bilo in komaj je upal pogledati v lepe oči žene, ki jo je spoštoval in ljubil:

»Oprosti, Pavla!«

»Sem bolj poočitala sebi kakor tebi.«

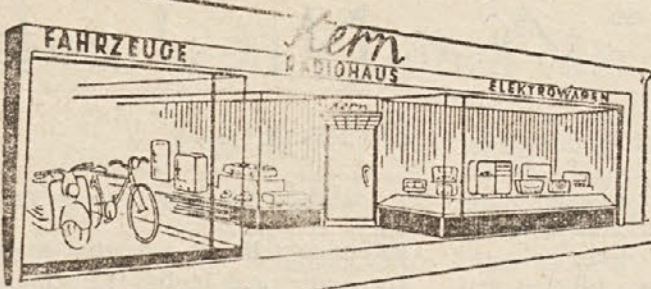
Po maši sta Andrej in Pavla kmalu odšla nazaj proti domu. Pavlo bi za vse na svetu ne spravil v veselo družino. Saj je komaj dobro pokopala očeta. Za zdravnika Vipavca pa tudi ni bilo nikjer na svetu bolj prijetno, kakor da je smel spremljati ženo doktorja Andrejčiča in se z njo pogovarjati. V žalni obleki se mu je zdela še dokaj lepša kakor sicer.

Družbe iz Gorice, ki so ta dan prišle v Brda v semenj, so se vračale šle proti večeru. Skoraj vse je ujela ploha. Sodnega svetnika Gartnerja je do kože premočilo. Potem se je še zasedel pri sladki briški rebuli in se je vrnil v mesto šele proti polnoči. Potoma se je pošteno nalezl prehlada. Na Soškem mostu ga je že začel stresati mrz. Med tednom ga je položila pljučnica v posteljo. Poklicali so zdravnika, doktorja Andreja Vipavca.

V Brdih je zorel zgodnji grah. Polne jerbare so ga nosile ženske v Gorico, nazaj so se pa vračale s polento, kavo, sladkorjem in drugo drobnjavo. Izkupek je ostal kar v mestu. Hvala Bogu! Spomladanskega pomanjkanja je bilo konec.

Svetnik Gartner je vsako pomlad komaj čakal prvega graha. Bil mu je kar najljubša jed. To leto mu pa grah niti na misel ni prišel. Kuhala ga je vročica in bledlo se mu je. Zdravnik je zmajeval nad njim z glavo, čeprav še ni povsem obupal.

(Dalje prihodnjič)

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse

Velika akcija šivalnih strojev.
Če kupite nov NECCHI - šivalni
stroj, vam plačamo za rabljene
stroje do 2000 S.

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. PRIMOŽ — Tel. (04239) 34 6 09

**ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER**
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Oltarne sveče za cerkev
naročite v
MOHORJEVI knjigarni!

Velika zaloga
perila
blaga
in volne
za moške, ženske in otroke

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35

Damske, moške in otroške

PLAŠČE

za jesen in zimo v strokovni

trgovini **V. TARMANN**

Klagenfurt, Völkermarkter Str. 16
telefon 52-76

Daruj za tiskovni sklad!

**DIE NEUEN CORTINA MIT DEN VERBESSERUNGEN 1968
EINGETROFFEN**

CORTINA

1300 49 PS 44.650-
1600 64 PS 46.550-
GT 82 PS 55.900-
COMBI 64 PS 53.850-

SINTSCHNIG

KLAGENFURT
SUDBAHNGÜRTEL 8
TELEFON 53-20

PEČI in štedilnike
znamke Tirolia v
najboljši kvaliteti in
največji izbiri!

PODJUNSKA TRGOVSKA
DRUŽBA

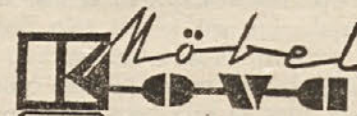
BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES — EBERNDORF
A 9141 Tel 04236-281

Darujte za Mohorjev dijaški dom!

**... primerna darila
za Vaš dom
in Vašo družino**

Dnevne sobe ■ Spalnice
Kuhinje (tudi vdelane)
Skrinje za perilo ■ Stojala
za časopise
Servirni vozički ■ Mizice
za televizorje
Stojala za rože ■ Krzna
pri

HANZEJ KOVAČIČ

VILACH — BELJAK

Gerbergasse, nasproti kina Apollo

OTROCI DRAGI, PRIDITE

in pogledjte veliko božično razstavo
v veletrgovini

H. THOMASSER

Villach-Beljak, Widmannngasse 33

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi tvrdka

Hans Wernig

KLAGENFURT - CELOVEC

Paulitschgasse (Prosenhof)

MEŠALNE STROJE ZA BETON

brez motorja 1580.— šil.
z motorjem 2500.— šil.

pri

Jožefu Perne

KLANČE 27

9132 Pošta Galicija

Žrebanje

Dne 1. decembra 1967 je bilo v navzočnosti
javnega notarja v prostorih ravnateljstva žreba-
nje, pri katerem so bile izvele številke:

2 4 2 3

Vsa veljavna naša zavarovanja, ki imajo gor-
nje številke kot zadnje v številki potrdila o za-
varovanju in so že najmanj 3 mesece v veljavi,
so takoj izplačljiva brez odbitka. Nčizžrebana
zavarovanja ostanejo še nadalje v veljavi.
Naslednje žrebanje bo 4. junija 1968.

Jupiter, V. V. a. G.

Ravnateljstvo za Kor. in Vzh. Tir.
Klagenfurt - Celovec, St.-Veiter-Str. 1/I.

Herren-
Mako-Unter-
hosen

29⁸⁰

Herren-
Mako-Leibchen
Langarm, innen ge-
raut

29⁸⁰

Herren-
Strickflausch-
Unterhose

49.-

Herren-
Strickflausch-
Leibchen

49.-

Herren-Mode-
Trevira-
Krawatten

29⁸⁰

Herren-
Pelzunterhosen
lang

29.-

Herren-Köper-
Flanellpyjama

99⁸⁰

Herren-Flanell-
Sporthemd
in modernen
Mustern

77⁹⁰

Herren-
Wollsocketts
Ferse und Spitze
verstärkt

15⁵⁰

Herren-
Mode-Pullover
Wolle oder Dralon

199.-

Kinder
Trikotpyjama

36⁹⁰

Knaben-
Trikotunter-
hosen

20⁹⁰

Mädchen-
Trikothosen

8⁹⁰

Mädchen-
Trikothemd

9⁸⁰

Mädchen-
Samtkleider

39⁸⁰

Kinder-
Lastex-Skihosen

154.-

Kinder-
Dralon-Pullover

41⁹⁰

Perlonstrümpfe
in Modefarben,
fehlerfrei

6⁹⁰

Kräuselstrümpfe
aus Helanca, sehr
haltbar

14⁹⁰

Damen-
Gummischlupfer
X-Zug

19⁸⁰

Damen-Häkel-
look-Strümpfe
Hochmode

19⁸⁰

Seidentücher
rutschfest, neueste
Muster

14⁹⁰

Frauen-
Kleiderschürzen
aus waschechem
Baumwolldruck

49⁸⁰

Frauen-
Trägerschürzen
aus modernem
Buntdruck

24⁹⁰

Damen-
Schlafrocke
sehr warm

149.-

Damen-
Dralonpulli
in Modefarben

79.-

Damen-
Moderöcke
aus Loden, gefüttert

139.-

Damen-
Wollwesten

99.-

Perlon-
Steppdecke
in schönen Blumen-
Dessins, Acryl-
füllung, waschbar

359.-

Flanell-Lein-
tücher
in kräftiger Baum-
wollqualität mit
schöner Streifbor-
düre, 116x220

39⁸⁰

Daunentuchent
garantiert gute
Qualität, 130x190

399.-

Modestoffe
Wollkrepp, Kasch-
mir, 90 cm breit

39.-

Geschirrtücher
Markenware, gut
saugend, fix und
fertig

8⁹⁰

Frottier-
handtücher
gute Strapazqualität,
50x100

14⁹⁰

erleichtern das Schenken!

Tuchentbezüge
Markenware, aus
buntem Foulard-
damast, vorge-
waschen, 130x190

149⁸⁰

Polsterbezüge
aus buntem Foulard-
damast, 60x80

36.-

Küchentisch-
tücher
aus buntgewebten
Baumwolleinen,
120x120

35⁹⁰

Damen-
Trikotleibchen
sehr gute Qualität

25.-

Damen-
Trikotpyjama
modisch bedruckt

98.-

Damen-
Pelzhosen
Seide plattiert

23⁹⁰

Damen-Flanell-
Nachthemd
nette Fassung

59⁸⁰

Damen-
Perlonflausch-
Nachthemd

89⁸⁰

Damen-
Makohosen
innen geraut

18⁹⁰

Damen-Kräusel-
Knieshosen
in allen Modefarben

23⁹⁰

Damen-Kräusel-
Strumpfhosen

49⁸⁰

Damen-
Wäschegarnitur
Hemd und Hose

39.-

Damen-Perlon-
Unterkleider
mit schöner Spitze

25⁹⁰

Damen-Trikot-
Handschuhe

29⁸⁰

SAMONIG

Die Kaufhaus in Villach

Besichtigen Sie unsere Weihnachtsschaufenster, sie
zeigen viele preiswerte Geschenke!